Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Ortodoksisen kirkkokunnan hallintoa ehdotetaan kehitettäväksi siten, että kirkollishallituksen päätöksenteko voi tapahtua istunnon lisäksi jaostoissa ja virkamiespäätöksillä. Piispojen asemaa hiippakunnallisina hallintoviranomaisina ehdotetaan vahvistettavaksi siten, että heille siirretään päätösvaltaa kirkollishallitukselta. Kirkolliskokouksen kokoonpanoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että lainoppinut asessori ei ole viran puolesta kirkolliskokouksen jäsen.

Laissa ehdotetaan määriteltäväksi seurakunnan viranhaltijoiden yleiset velvollisuudet. Ensimmäisen asteen kirkollinen oikeudenkäyttö korvattaisiin kurinpidollisella ojennusmenettelyllä.

Seurakunnanvaltuuston vaaleja koskevia säännöksiä ehdotetaan uudistettavaksi ja täydennettäväksi. Vaaleja ei enää toimitettaisi seurakunnankokouksessa. Äänioikeuden ja vaalikelpoisuuden esteitä ehdotetaan vähennettäväksi. Edelleen ehdotetaan, että myös ortodoksiselle seurakunnalle tulevasta kirkollisverosta voidaan myöntää vapautus samoilla perusteilla kuin muistakin välittömistä veroista.

Laissa ehdotetaan myös säädettäväksi kirkkokunnan virkakielestä ja julkisten jumalanpalvelusten kielestä sekä asiakirjojen lunastusten perusteista.

Laista ehdotetaan lisäksi jätettäväksi pois maininta luostariseurakunnista. Luostarit olisivat julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä omaa laatuaan ja toimisivat edelleen myös kirkollisina väestörekisterinpitäjinä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

370082

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1

YLEISPERUSTELUT 3

1. Johdanto 3
   1.1. Kirkkokunnan hallinnon uudistaminen 3
   1.2. Seurakunnan palvelussuhteet 3
   1.3. Ojennusmenettely 3
   1.4. Seurakunnanvaltuuston vaalitavan uudistaminen 4

2. Nykytilanne ja ehdotetut muutokset 4
   2.1. Kirkkokunnan hallinto-organisaatio 4
   2.2. Seurakunnan palvelussuhteita koskevat säännökset 4
   2.3. Ojennusmenettely 4
   2.4. Seurakunnanvaltuuston vaalitapa 5
   2.5 Luostariseurakuntien asema 6
   2.6. Muut ehdotukset 6

3. Esityksen vaikutukset 6
   3.1. Taloudelliset vaikutukset 6
   3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset 6

4. Asian valmistelu 7

5. Muita asiaan vaikuttavia seikkoja 7

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 8

1. Lakiehdotuksen perustelut 8

   Voimaantulosäännös 16

2. Tarkemmat säännökset 16

3. Voimaantulo 16

LAKIEHDOTUS

Laki ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta 17

LIITE
Rinnakkaisteksti
Laki ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta 25

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

1.1. Kirkkokunnan hallinnon uudistaminen

Ortodoksisen kirkkokunnan kirkollishallituksen organisaatio on vanhakantainen ja raskas. Kaikki niin sanottu varsinainen päätöksenteko tapahtuu kollegisessa käsittelyssä. Kirkollishallituksella on runsaasti seurakuntienkin hallintoon kuuluvia tehtäviä.

Hallinto-organisaation kehittämisperiaatteisiin on vanhastaan kuulunut toimivallan sijoittaminen kussakin tapauksessa alimpaan sellaiseen portaaseen, jolla on riittävä pätevyys, riittävän laaja näkemys ja tiedossaan asian ratkaisemiseen vaikuttavat seikat. Keskusvirastoissa on kolleginen käsittelytapa rajoitettava asioihin, joissa sitä todella tarvitaan.

Kollegisen järjestelmän etuna on, että se antaa ainakin periaatteessa parhaat takeet käsittelyn objektiivisuudesta. Järjestelmän haittana on, että se on hidas ja jäykkä. Yhden päätöksentekijän ratkaisu on joustavin ja tehokkain. Kaikissa asioissa tämä järjestelmä ei kuitenkaan takaa oikeusvarmuutta yhtä hyvin kuin kolleginen järjestelmä.

Nykyinen kirkolliskokoukseen ja kirkollishallitukseen perustuva hallinto on osittain ristiriidassa kirkkokunnan kanonisen perinteen kanssa. Lainsäädännössä on vain vähäisessä määrin otettu huomioon se periaate, että kirkollisen hallinnon perusyksikkö on yhden piispan johdolla toimiva hiippakunta. Nykyinen hallintomalli, jonka mukaan hiippakuntapiispat joutuvat kirkollishallituksen jäseninä päättämään toisen hiippakunnan asioista, ei ole kanonisen oikeuden mukainen. Siirtämällä toimivaltaa kirkollishallitukselta piispoille voidaan vähentää kollegiaalista käsittelyä ja lisätä paikallisten olojen tuntemusta hiippakuntaa koskevassa päätöksenteossa.

1.2. Seurakunnan palvelussuhteet

Valtio on siirtymässä yhteen palvelussuhteeseen, joka olisi mahdollisimman lähellä työsopimussuhdetta. Seurakuntien henkilöstöhallinnossa voidaan yhteen palvelussuhteeseen siirtymistä puoltaa sillä, että se helpottaisi henkilöstöasioiden hoitamista ja lisäisi henkilöstön yhdenvertaisuutta.

Ortodoksisten seurakuntien palveluksessa on papistoa ja kanttoreita alle 70 ja työsopimussuhteista muuta henkilöstöä noin 240 henkeä. Papiston ja kanttorien työn luonne edellyttää auktorisointia mutta ei välttämättä virkasuhdetta. Heidän palveluksensa voidaan ainakin periaatteessa järjestää työsopimussuhteen pohjalle, mutta työsuhde on ongelmallinen muun muassa työaikalainsäädännön kannalta. Kirkon virka on alusta alkaen poikennut maallisista palvelussuhdejärjestelyistä. Tämän vuoksi ehdotetaan, että se olisi edelleenkin omana ryhmänään. Seurakuntien muu henkilöstö olisi edelleen työsopimussuhteessa.

1.3. Ojennusmenettely

Esityksen yhtenä tavoitteena on uudistaa ortodoksisen kirkkokunnan virkavastuujärjestelmä niin, että se olisi mahdollisuuksien mukaan sopusoinnussa sekä Suomen oikeusjärjestelmän että ortodoksisen kirkon kanonisen oikeuden periaatteiden kanssa. Kirkkokunnan papiston ja kanttorien nykyinen erottamattomuus ei ole tässä valossa perusteltavissa. Asianomaiset tulisi voida vapauttaa virastaan hallintotoimin.

Virkarikoslainsäädännön uudistuksessa (792/1989) luovuttiin useimmista erityisiä virkarikoksia koskevista säännöksistä. Virkarikoksina rangaistaviksi jäivät lähinnä vain sellaiset teot ja laiminlyönnit, joita voidaan pitää erityisen moitittavina yhteiskunnan ja kansalaisen kannalta tai joista muualla laissa ei ole säädetty virkatoiminnan asianmukaisuuden turvaamiseksi riittävää rangaistusuhkaa. Tällaisia rikoksia ovat virkamiehen lahjusrikokset ja salassapitorikokset sekä virkaaseman väärinkäyttäminen ja muu virkavelvollisuuden rikkominen. Ei ole perusteltavissa, että nämä rikokset papiston ja kanttorien tekeminä jäävät yleisen tuomioistuimen tuomiovallan ulkopuolelle.

Vuoden 1986 valtion virkamieslaissa (755/1986) kurinpitomenettely järjestettiin kaksiasianosaissuhteen pohjalle. Kurinpitorangaistusta ei enää määrännyt asianomainen virasto vaan virkamieslautakunta. Vuoden 1994 valtion virkamieslaissa (750/1994) luovuttiin valtion virkamiehiä koskevasta kurin-

pidosta.

Uudessa kirkkolaissa (1054/1993) luotiin yhtenäinen kurinpitomenettely evankelis-luterilaisen kirkon kaikille tasoille siten, että mahdollisimman yhdenmukaisesti vuoden 1986 valtion virkamieslain kanssa säädettiin viranhaltijoiden kurinpitomenettelystä ja -rangaistuksista. Varsinaisesta tuomiokapitulissa käytävästä rikosprosessista luovuttiin.

Oikeudessa tuomittu rangaistus ei estä kurinpidollista viraltapanoa. Ei ole myöskään estettä sille, että kirkkokunnan hallintoviranomainen voisi tuomioistuimen antaman päätöksen jälkeen määrätä kirkollisena seuraamuksena pappeuden menettämisen tai papillisten tehtävien toimittamisesta erottamisen, joita yleinen tuomioistuin ei voi tuomita. Tässä esityksessä ehdotetaan, että myös ortodoksisen kirkkokunnan kirkollisessa alioikeudessa tapahtuva rikosprosessi korvataan toisaalta yleisten tuomioistuinten lainkäytöllä ja toisaalta kirkkokunnan viranomaisten kurinpidollisella menettelyllä, jota kutsuttaisiin ojennusmenettelyksi.

1.4. Seurakunnanvaltuuston vaalitavan uudistaminen

Äänestysaktiivisuus seurakunnankokouksissa on tavallisesti muutaman prosentin luokkaa. Kun ehdokasasettelua ei ole välttämätöntä suorittaa etukäteen, vaalin tulos voi olla hyvin sattumanvarainen. Vuosittain pidettävä seurakunnankokous vähentää kiinnostusta vaaleihin ja sitoo työvoimaa vaalimuodollisuuksien hoitamiseen. Seurakunnanvaltuuston vaalitapaa ehdotetaan muutettavaksi niin, että vaalit toimitetaan joka kolmas vuosi.

2. Nykytilanne ja ehdotetut muutokset

2.1. Kirkkokunnan hallinto-organisaatio

Ortodoksisen kirkkokunnan järjestysmuodon perusteista säädetään ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain (521/1969) 1 luvussa. Kirkkokunnan ylin hallitus on maan hallituksella eli valtioneuvostolla ja tasavallan presidentillä. Kirkkokunnan hengellisistä asioista päättävät lain 1 §:ssä osoitetuissa rajoissa piispainkokous ja kirkolliskokous; kirkolliskokous hoitaa myös ylintä kirkollista hallintoa niissä muissa kirkon asioissa, jotka eivät vaadi maan hallituksen ratkaisua, ja sillä on oikeus ehdottaa lakeja ja asetuksia. Kirkkokunnan yleistä hallintoa hoitavat piispat ja kirkollishallitus.

Seurakuntien asioita hoitavat ensisijaisesti niiden omat toimielimet. KirkollishallitukselleKin on kuitenkin säädetty varsin paljon myös seurakuntien henkilöstö- ja taloushallintoon kuuluvia asioita.

Kirkollishallituksen päätöksentekoa ehdotetaan muutettavaksi joustavammaksi. Kirkollishallitus voisi työjärjestyksessään määrätä, missä asiaryhmissä se tekee päätöksensä istunnossa, missä asiaryhmissä jaostossa ja missä asiaryhmissä yhden päätöksentekijän ratkaisuna. Samalla toimivaltaa delegoitaisiin kirkollishallitukselta piispoille.

2.2. Seurakunnan palvelussuhteita koskevat säännökset

Seurakuntien papistosta ja kanttoreista säädetään ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 5 §:ssä ja 2 luvussa. Papistoa ja kanttoreita koskevia säännöksiä on myös ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa asetuksessa (179/1970) ja kirkkokunnan kanoneissa. Seurakunnilla on myös työsopimussuhteista henkilöstöä, johon sovelletaan yleistä työlainsäädäntöä. Lakiin ehdotetaan otettavaksi perussäännökset viranhaltijoiden yleisistä oikeuksista ja velvollisuuksista.

2.3. Ojennusmenettely

Kirkollisesta oikeudenkäytöstä säädetään ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 6 luvussa. Alioikeutena hoitaa kirkollista oikeudenkäyttöä kirkollinen alioikeus, johon kuuluu kirkolliskokouksen valitsemat kolme pappis- ja kolme maallikkojäsentä, sekä ylimpänä oikeusasteena kirkollinen ylioikeus, jonka muodostavat hiippakuntien piispat sekä kirkolliskokouksen valitsemat kaksi pappia ja kolme maallikkoa. Näiden tuomioistuinten tutkittavia ovat sellaisia papin, diakonin ja kanttorin virka- ja käytösvirheitä koskevat asiat, joista rangaistus on säädetty ortodoksisesta kirkkokunnasta annetussa laissa. Muut rikokset ovat yleisen tuomioistuimen tutkittavia, mutta kirkollisen oikeuden asiana on silloinkin päättää asianomaisen tuomitsemisesta virantoimituseroon ja pappeuden menettämiseen.

Kirkollisessa oikeudenkäytössä tuomittavia rangaistuksia ovat varoitus, virantoimitusero, erottaminen papillisten tehtävien hoitamisesta, erottaminen papillisten tehtävien toimitta-

misesta ja pappeuden menettäminen sekä virantoimituseron sijaisrangaistuksena sakko. Kanttori tuomitaan pappeuden menettämisen sijasta viraltapantavaksi.

Rikoslain 2 luvun 12 §:n mukaan virkamiehellä tarkoitetaan muun muassa henkilöä, joka on virka- tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa ortodoksiseen kirkkokuntaan tai sen seurakuntaan. Myös harrastuksen nojalla vihityt papit ja diakonit ovat siten rikosoikeudellisessa virkavastuussa. Kaikkiaan kirkkokunnassa on papistoa ja kanttoreita noin 140 henkeä.

Papiston ja kanttorien virassapysymisoikeus perustuu ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 20 §:ään. Tämän säännöksen mukaan vakinainen pappi, diakoni ja kanttori, joka ei ole saavuttanut eroamisikää tai tullut pysyvästi työkyvyttömäksi, voidaan vapauttaa virastaan vain omasta pyynnöstään tai laillisen tutkinnan ja tuomion perusteella. Kurinpidollista vastuuta seurakunnan viranhaltijoilla ei ole.

Sekä kirkollinen alioikeus että kirkollinen ylioikeus ovat 1980-luvulla ratkaisseet kuusi asiaa. Lopullisilla päätöksillä on tuomittu yksi pappeuden menettäminen, neljä virantoimituseroa tai erottamista papillisten tehtävien toimittamisesta sekä yksi varoitus. Tänä aikana ei yleisen tuomioistuimen lopullisella päätöksellä ole tuomittu yhtään hengellisen viran haltijaa rangaistukseen virkarikoksesta, mutta yhdessä tapauksessa on kirkkoherraa muusta rikoksesta tuomittaessa pidetty rikoslain 40 luvun silloisen 22 §:n nojalla raskauttavana seikkana sitä, että teko oli tapahtunut virassa.

Esityksessä ehdotetaan, että kirkkokuntaan järjestetään oma kurinpidollinen ojennusmenettely. Sitä varten perustetaan ojennuslautakunta, jonka puheenjohtajana toimii kulloinkin kysymyksessä olevan hiippakunnan piispa. Kirkolliskokous valitsee lautakuntaan kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan kaksi pappisjäsentä ja kaksi maallikkojäsentä. Rangaistuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi nämä jäsenet olisivat samat riippumatta siitä, mihin hiippakuntaan vastaaja kuuluu.

Menettelyyn voidaan järjestää kaksiasianosaissuhde määräämällä kirkkokuntaan ojennusasiamies, joka myös päättäisi ojennusmenettelyyn ryhtymisestä. Kirkollishallitus huolehtisi esitutkinnasta, mutta ojennusasiamies käyttäisi syyttäjänä itsenäistä puhevaltaa ja hankkisi tarpeellisia selvityksiä. Hänellä olisi oikeus olla läsnä suullisessa käsittelyssä ja valittaa lautakunnan päätöksestä. Ojennusasiamiehen määräisi kirkollishallitus kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Ojennusrangaistuksia olisivat kirjallinen varoitus, virantoimituksesta erottaminen ja viraltapano. Pappeuden menettäminen ei kanonisena kysymyksenä voi tapahtua muutoin kuin piispainkokouksen päätöksenä.

Virantoimituksesta erottamisen enimmäismäärä on nykyisin kirkollisessa oikeudenkäytössä kaksi vuotta. Virkarikoslainsäädännön uudistuksessa luovuttiin rikosoikeudellisesta virantoimituserosta. Viranhoidon asianmukaisen järjestämisen turvaamiseksi ehdotetaan, että tämän rangaistuksen maksimi kirkollisessa ojennusmenettelyssä olisi kuusi kuukautta.

Pappi ja diakoni voitaisiin ehdotuksen mukaan panna viralta ojennusmenettelyssä. Viraltapano ja virantoimituksesta erottaminen eivät estäisi toimittamasta papillisia tehtäviä asianomaisella luvalla. Papiston jäsen voitaisiin kuitenkin ojennuslautakunnan määräämän tai yleisen tuomioistuimen tuomitseman rikosoikeudellisen viraltapanon lisäseuraamuksena piispainkokouksen päätöksellä määrätä erotettavaksi papillisten tehtävien toimittamisesta enintään kahdeksi vuodeksi tai menettämään pappeutensa. Päärangaistuksena nämä seuraamukset voitaisiin määrätä vain sellaiselle papiston jäsenelle, jolla ei ole vastaavaa virkaa tai tointa.

Rikosoikeudellisen viraltapanon sijasta tuomittavasta sakosta luovuttiin virkarikoslainsäädäntöä uudistettaessa vuonna 1989. Asiaa valmistellut virkarikostyöryhmä esitti, että kirkollisessa lainsäädännössä olevat sijaisrangaistusta koskevat säännökset olisi muutettava uusia virkarikossäännöksiä vastaaviksi. Kun virkarikokset voitaisiin aina panna syytteeseen yleisessä tuomioistuimessa ja harrastuksen nojalla vihityn papiston virka- ja käytösvirheistä voitaisiin määrätä ojennusrangaistuksena erottaminen papillisten tehtävien toimittamisesta, sakon määrääminen ojennusmenettelyssä ei ole välttämätöntä.

2.4. Seurakunnanvaltuuston vaalitapa

Seurakunnan yleistä hallintoa hoitaa seurakunnanvaltuusto. Seurakunnanvaltuuston jäsenten lukumäärän vahvistaa ja jäsenet valitsee seurakunnankokous. Asetuksella on sää-

detty, että jokaisessa seurakunnassa on pidettävä vuosittain yksi varsinainen seurakunnankokous, jossa valitaan yksi kolmasosa valtuuston jäsenistä kolmeksi kalenterivuodeksi. Jäseniä valittaessa on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon, että seurakunnan eri osat tulevat suhteellisesti edustetuiksi. Jos jäsenen paikka tulee avoimeksi, on hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi valittava uusi jäsen. Seurakunnanvaltuuston asiana on päättää seurakunnassa noudatettavasta vaalitavasta. Kirkkokunnan 25 seurakunnasta kolmessatoista tapahtuu ehdokasasettelu etukäteen.

Laissa ehdotetaan nykyistä tarkemmin säädettäväksi seurakunnanvaltuuston määräaikaisten jäsenten toimikaudesta ja vaalikelpoisuudesta.

2.5. Luostariseurakuntien asema

Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain (521/1969) 4 §:n 3 momentin mukaan kirkkokuntaan kuuluu luostareita. Kirkkokunnassa on Valamon, Lintulan, Petsamon ja Konevitsan luostarit, joista kaksi ensin mainittua ovat toiminnassa. Kirkkokunnan luostarit ovat myös seurakuntia. Seurakuntien hallintoa koskevat säännökset eivät kuitenkaan koske luostariseurakuntia, vaan niiden hallinnosta määrätään lain 12 §:n mukaan kirkolliskokouksen hyväksymässä ohjesäännössä.

Luostariseurakunnan käsite syntyi 1920-luvulla vastavetona silloin esillä olleille pyrkimyksille kieltää luostarit.

Koska luostarien seurakunta-asemalle ei ole enää olemassa niitä syitä, jotka siihen johtivat, laista ehdotetaan poistettavaksi luostariseurakunnan käsite.

2.6. Muut ehdotukset

Seurakunnanvaltuuston vaalitapaa koskevien säännösten uudistamisen yhteydessä ehdotetaan tarkistettavaksi äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta, jäsenyyden jatkumista ja päättymistä sekä valtuuston täydentämistä koskevia säännöksiä.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi, että seurakuntien tulee laatia tavoiteohjelmat ja toimintasuunnitelmat. Ortodoksisille seurakunnille ehdotetaan annettavaksi oikeus myöntää vapautus kirkollisverosta samoilla perusteilla, kuin vapautus voidaan myöntää muista veroista.

Seurakunnat suorittavat kirkkokunnan keskusrahastolle maksuja vero- ja pääomatulojen perusteella. Maksuista päättää ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen 218 §.n (894/1987) mukaan kirkollishallitus, jonka päätöksestä saadaan mainitun lain 74 §:n 1 momentin mukaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Sen varalta, että seurakunnat pyrkisivät välttymään keskusrahastolle kuuluvien maksujen suorittamisesta, ehdotetaan lakiin lisättäväksi säädös tarvittavista toimenpiteistä.

Lupa- ja alistusmenettelyä koskeviin säännöksiin ehdotetaan pieniä tarkistuksia. Edelleen ehdotetaan, että laissa säädettäisiin asiakirjojen lunastusten perusteista sekä kirkkokunnan virkakielestä ja julkisten jumalanpalvelusten kielestä.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole olennaisia taloudellisia vaikutuksia. Kirkollishallituksen päätöksentekomuotojen joustavoittaminen saattaa jossakin määrin vähentää kirkollishallituksen matkakustannuksia.

Esityksen mukaan luostarit voivat edelleenkin saada yleishyödyllisten yhteisöjen veronhuojennuksen. Jos niin ei käy, ne voivat menettää myös uskonnollisille yhdyskunnille ja niiden seurakunnille kuuluvan osittain verovelvollisen aseman sekä vapauden kirkollisverosta. Luostareilta ei ole tähänkään asti käytännössä kannettu sosiaaliturvamaksua seurakunnille määrätyn suuruisena.

Esitys turvaa samalla kirkkokunnan keskusrahastolle tulevien maksujen jakautumisen yhdenvertaisesti eri seurakuntien kesken.

3.2. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Tässä esityksessä ei ole pidetty mahdollisena merkittävässä määrin luopua seurakuntiin kohdistuvasta ohjauksesta ja valvonnasta, vaikkakin näitä tehtäviä ehdotetaan siirrettäväksi kirkollishallitukselta hiippakuntien piispoille. Siirtyvät työmäärät ovat sinänsä niin pieniä, että ne eivät anna aihetta henkilöstömuutoksiin. Järjestelyn etuna on lähinnä se, että päätöksenteko nopeutuu ja siirtyy lähemmäksi paikallistasoa.

4. Asian valmistelu

Tämä esitys perustuu ortodoksisen kirkkokunnan kirkolliskokouksen esityksiin.

Säädöstasoa on aikaisemmin selvitetty Kirkko ja valtio -komiteassa (komiteanmietintö 977:21), opetusministeriön kirkko ja valtio -työryhmässä (komiteanmietintö 1982:47) ja ortodoksisen kirkkokunnan kirkollishallituksen vuonna 1984 asettamassa lainsäädäntötyöryhmässä (26.11.1985). Kirkollishallituksen vuonna 1987 asettama työryhmä on tarkastellut kirkkokuntaa koskevaa lainsäädäntöä kanonisten näkökohtien valossa (17.4.1989) ja kirkollishallituksen 1987 asettama työryhmä laatinut esityksen ensimmäisen asteen kirkollisen oikeudenkäytön korvaamisesta kurinpitomenettelyllä (15.9.1989). Kirkollishallituksen 1990 asettama hallinnonuudistustyöryhmä on valmistellut edellä mainittujen asioiden lisäksi kirkkokunnan hallinto-organisaation ja seurakunnanvaltuuston vaalitavan uudistamista (4.12.1991).

5. Muita asiaan vaikuttavia seikkoja

Lakiehdotuksen 81 a §:n johdosta voidaan kielilain 17 §:n 2 momentissa (141/1935) oleva asetuksenantovaltuus kumota.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

3 §. Kirkkokunnan, seurakunnan ja luostarin kiinteää omaisuutta tulisi voida myydä samoin edellytyksin kuin muutakin omaisuutta, mikäli myyminen on tarkoituksenmukaista. Siksi pykälän 3 momentista ehdotetaan jätettäväksi pois tällaisen omaisuuden myymiselle säädetty erityinen edullisuusvaatimus. Luovutuksen tarkoituksenmukaisuusvalvonta toteutuu riittävästi sillä, että kirkkokunnan ja luostarin kiinteän omaisuuden myymiseen tarvitaan kirkolliskokouksen lupa ja seurakunnan kiinteän omaisuuden luovuttamiseen kirkollishallituksen vahvistus, josta säädetään lain 66 §:ssä.

5 §. Pykälässä säädetään seurakuntien velvollisuudesta hankkia ja kunnossapitää kirkkonsa ja hautausmaansa sekä palkata henkilöstönsä. Tällainen säännös esiintyy ensimmäisen kerran Suomen kreikkalais-katolisesta kirkkokunnasta 28 päivänä marraskuuta 1918 annetun asetuksen (185/1918) 9 §:ssä. Säännös tähdentää seurakuntien taloudellista vastuuta suhteessa valtiovaltaan ja kirkkokunnan yhteisiin varoihin.

Ehdotetussa 1 momentissa säädettäisiin entiseen tapaan kirkkojen ja hautausmaiden kunnossapitovelvollisuudesta, jonka sisällöstä säädetään yleisessä lainsäädännössä kuten esimerkiksi rakennus- ja terveydenhoitolainsäädännössä. Seurakunnat ovat toisen maailmansodan jälkeisestä jälleenrakennuskaudesta alkaen saaneet rakennustensa kunnossapitoon myös avustuksia valtiolta ja kirkkokunnan keskusrahastolta, mikä ei kuitenkaan vähennä niiden ensisijaista omaa vastuuta.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi seurakunnan virkasuhteesta ja työsopimussuhteesta. Virkasuhteessa olisivat seurakunnan papisto, johon 4 §:n mukaan kuuluvat papit ja diakonit, sekä kanttorit. Muu henkilöstö on työsopimussuhteessa. Tässä yhteydessä on tarkoitus luopua siitä ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen 11 §:ssä säädetystä menettelystä, että hengellisten virkojen perustaminen, lakkauttaminen ja muuttaminen tarvitsevat kirkollishallituksen hyväksymisen ja opetusministeriön vahvistuksen.

5 a §. Kunkin seurakunnan tulisi ehdotuksen mukaan laatia itselleen tavoiteohjelma vähintään kolmea seuraavaa kalenterivuotta varten ja toimintasuunnitelma kulloinkin tulevaa kalenterivuotta varten. Tavoiteohjelma sisältäisi seurakunnan keskeiset tulevaisuuden tavoitteet kuten taloudenhoitoon liittyvät suunnitelmat, rakennushankkeet sekä uusien virkojen ja toimien perustamissuunnitelmat. Toimintasuunnitelma, joka täydentäisi talousarviota, sisältäisi seurakunnan toiminnan yksityiskohtaiset tavoitteet tehtäväryhmittäin. Luonteeltaan tavoiteohjelma ja toimintasuunnitelma olisivat ohjeellisia.

6 §. Pykälän 2 momentin säännös apulaispiispan asettamisesta valtioneuvoston luvalla ehdotetaan kumottavaksi, koska kirkkokunnassa on nykyisin vakinainen apulaispiispan virka.

10 §. Virkamiehiltä ei enää yleisesti vaadita Suomen kansalaisuutta. Tämän vuoksi ehdotetaan, että ortodoksisen kirkkokunnan tehtävissä vaadittaisiin Suomen kansalaisuutta vain kirkollishallituksen, kirkollisen ylioikeuden ja ojennuslautakunnan jäseniltä sekä piispoilta ja kirkkoherroilta. Muulla laissa säädetyt luottamushenkilöiden kansalaisuusvaatimukset jäisivät edelleen voimaan.

12 a §. Luostarien seurakunta-asema on aiheuttanut vaikeuksia asioitaessa kirkkokunnan ulkopuolisten viranomaisten kanssa. Koska tälle asemalle ei ole enää olemassa perustetta, ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain 12 a §:stä ehdotetaan jätettäväksi pois luostariseurakunnan käsite. Luostarit rinnastettaisiin väestörekisterinpitäjinä seurakuntiin. Tarkoitus on, että luostariseurakunnat lakkautettaisiin opetusministeriön päätöksellä lain tultua voimaan ja luostarit toimisivat julkisyhteisöinä sui generis.

13 §. Pykälästä ehdotetaan jätettäväksi pois säännös siitä, että seurakunnassa voi olla kirkkoherran lisäksi muita pappeja. Säännös on tarpeeton, koska asia ilmenee lain 4 ja 5 §:stä.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevaa 14 §:ää vastaava säännös siitä, että seurakunnassa tulee olla ainakin yksi kanttori. Kanttori voi olla mies- tai naispuolinen, mistä ei ole tarpeen säätää laissa. Kirkollishallituksen luvalla seurakunta voi kuitenkin olla palkkaamatta kanttoria.

Laissa ehdotetaan säädettäväksi, että seurakunnalla voi olla myös osa-aikaisia ja sivutoimisia sekä seurakuntien yhteisiä viranhaltijoita. Tällä tarkoitetaan myös 1 momentissa mainittua pakollista henkilöstöä.

14 §. Voimassa olevassa 14 §:ssä tarkoitetusta kanttorien ja diakonien palkkaamisesta ehdotetaan säädettäväksi 13 §:ssä. Ehdotetussa uudessa 14 §:ssä ehdo-tetaan määriteltäväksi viranhaltijat. Viranhaltijoita olisivat virkaan nimitetyt, koeajaksi otetut sekä viran väliaikaiseksi hoitajaksi ja viransijaiseksi otetut papit, diakonit ja kanttorit. Ortodoksisissa seurakunnissa on laissa tarkoitettujen virkojen lisäksi muutamia ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen 22 §:n 2 momentissa tarkoitettuja ylimääräisen papin toimia, joiden perustaminen ja lakkauttaminen on seura-kunnan itsensä päätettävissä.

16 b §. Pykälässä säädettäisiin papiston salassapitovelvollisuudesta, josta nykyisin säädetään 43, 44 ja 60 §:ssä. Myös oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:ssä on papin vaitiolovelvollisuutta koskeva viittaussäännös. Diakoni ei ota vastaan synnintunnustuksia, mutta hänkään ei saa ilmaista muussa sielunhoidossa saamiaan tietoja.

Tähän pykälään perustuvan salassapitovelvollisuuden rikkominen tulisi rangaistavaksi yleisessä tuomioistuimessa rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaisena salassapitorikoksena. Salassapitovelvollisuus pysyy nykyisestä poiketen voimassa siinäkin tapauksessa, että asianomainen menettää pappeutensa tai luopuu siitä.

Salassapitovelvollisuutta rajoittaa se, että rikoslain 16 luvun 19 §:ssä mainituista rikoksista on annettava sen verran tietoa, kuin on mahdollista asianomaisen tulematta siitä ilmi. Oikeusministeriössä valmisteltavana olevassa rikoslain kokonaisuudistuksessa on tarkoitus muuttaa ilmiannettavien rikosten nimikkeitä, mikä ei kuitenkaan laajenna ilmiantovelvollisuuden asiallista soveltamisalaa.

Oikeusministeriön asettaman julkisuustoimikunnan (komiteanmietintö 1992:9) ehdottamassa julkisuuslaissa ei rajoiteta yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain (83/51) 17 §:ää vastaavasti sielunhoitoa koskevien todistusten julkisuutta. Ortodoksisessa kirkkokunnassa näitä todistuksia ovat lähinnä papiksi ja diakoniksi vihittäville annettavat rippi-isän todistukset. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että tällaiset todistukset olisivat edelleen salassapidettäviä.

16 c §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi nykyisessä 45 ja 51 §:ssä olevista ilmaisuvapauden rajoituksista. Edelleen pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevaa 47 §:ää vastaava kielto tavoitella virkaa muun muassa omaan puoleensa puhumalla. Samassa pykälässä kielletty äänien ostaminen tulisi yleisen tuomioistuimen tutkittavaksi rikoslain 15 luvun 3 §:n nojalla.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi yleissäännös seurakunnan viranhaltijan virantoimitus- ja käyttäytymisvelvollisuudesta. Myös papiston kuuliaisuusvelvollisuudella on ortodoksisen kirkkokunnan kanonien mukaan erityisen suuri merkitys. Näistä velvollisuuksista säädetään nykyisin 51 §:ssä.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin nykyisessä 51 §:ssä oleva kielto puuttua seurakunnan viranhaltijalle sopimattomiin tehtäviin sekä toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana. Kun kielto ei ulotu asianomaisen perheenjäseniä koskeviin asioihin, pykälässä on tarpeen määritellä myös perheenjäsenen käsite. Perheenjäsenensä lisäksi viranhaltija voisi toimia myös seurakunnan asiamiehenä.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että pappi, diakoni ja kanttori tarvitsevat sivutoimiinsa piispan luvan. Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen 25 §:n 3 momentin mukaan papin sivutoimiluvan myöntää nykyisin kirkollishallitus. Useimpien seurakuntien kanttorin ohjesäännöissä on myös vastaava määräys.

17 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tekninen muutos, joka johtuu siitä, että vakinaisen viran käsitteestä luovutaan. Viranhaltija voi kuitenkin olla virassa vakinainen.

Ehdotuksen 2 momentin mukaan piispan olisi ennen viranhaltijan vaalin vahvistamista kuultava kirkollishallitusta vain tarvittaessa.

19 §. Säännös seurakuntien mahdollisuudesta saada kirkkokunnalta palkkausavustusta ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana, koska seurakuntien avustamisesta säädetään myös 40 §:ssä.

20 §. Papiston ja kanttorin virassapysymisoikeutta ehdotetaan muutettavaksi. Virkasuhde voisi eronpyynnön lisäksi päättyä 20 §:n nojalla pysyvän työkyvyttömyyden, eroamisiän, toiseen virkaan siirtymisen tai viran lakkauttamisen perusteella, 23 a §:n nojalla tapahtuvan pappeuden menettämisen takia, 6 luvun mukaisessa ojennusmenettelyssä tapahtuvalla viraltapanolla ja rikoslain nojalla rikosoikeudellisella viraltapanolla.

Ehdotuksen mukaan hiippakunnan piispa voisi pysyttää eroamisiän saavuttaneen viranhaltijan virassa. Lupa voitaisiin nykyisestä poiketen antaa vuotta lyhyemmäksikin ajaksi ja sitä voitaisin jatkaa senkin jälkeen, kun asianomainen täyttää 70 vuotta.

Kun virkaan nimittäminen perustuu nimitettävän hakemukseen, nimityksen on tähänkin asti hallintokäytännössä katsottu katkaisevan aikaisemman virkasuhteen. Samoin on menetelty, jos viranhaltija on 17 §:n mukaisesti määrätty toisenlaatuiseen virkaan kahden vuoden koeajaksi. Tästä ehdotetaan säädettäväksi 3 momentissa. Lisäksi momentissa säädettäisiin virkasuhteen päättymisestä viran tullessa lakkautetuksi.

22 §. Voimassa olevan lain mukaan kirkollishallitus voi määrätä sellaisenkin papin ja diakonin, joka ei ole seurakunnan palveluksessa, hoitamaan kirkollisia tehtäviä. Tämä valtuus ehdotetaan siirrettäväksi piispoille. Edelleen ehdotetaan, että papiston jäsen voitaisiin määrätä kirkollisiin tehtäviin hiippakunnan muihinkin seurakuntiin.

23 a §. Oikeudenkäynti- tai ojennusmenettely ei kaikissa tapauksissa ole sopiva järjestely pappeuden menettämiseksi. Pappeuden menettämisen perusteet on kuitenkin oikeusturvasyistä säädettävä laissa.

Ortodoksisen kirkon kanonien mukaan pappeudesta ei voi itse erota, joskin sen voi menettää. Suomessa voimassa olevasta uskonnonvapaudesta kuitenkin johtuu, ettei pappeuteen voida oikeudellisesti velvoittavalla tavalla sitoutua peruuttamattomasti.

Pykälässä ehdotetaan, että pappeudesta voidaan erota oman ilmoituksen perusteella. Pappeuden edellytykset saattavat lakata sellaisestakin syystä, jota ei voida pitää Suomen oikeusjärjestyksen kannalta sinänsä moitittavana menettelynä. Tällaisessa tilanteessa olisi säännönmukainen menettely se, että asianomainen itse pyytää piispalta eroa pappeudesta.

Jos pappeuteen vihitty henkilö eroaa ortodoksisesta kirkosta, häntä ei voida enää pitää kirkkokunnan ojennusvallan alaisena. Tällöinkin on kuitenkin voitava täsmällisesti todeta, milloin hän menettää pappeuteen perustuvan kelpoisuutensa. Kun pykälässä puhutaan ortodoksisesta kirkosta eikä kirkkokunnasta eroamisesta, se ei koskisi sellaista tapausta, että asianomainen siirtyy Suomen ortodoksisesta kirkkokunnasta johonkin rekisteröityyn ortodoksiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan tai ulkomaiseen ortodoksiseen paikalliskirkkoon.

24 §. Pykälässä säädetään seurakunnankokouksen tehtävistä. Ehdotuksen mukaan seurakunnanvaltuuston jäseniä ei enää valittaisi seurakunnankokouksessa vaan erityisessä vaalitoimituksessa. Seurakunnankokous vahvistaisi kuitenkin edelleen seurakunnanvaltuuston jäsenten lukumäärän.

Ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen 92 §:n 2 momentin mukaan jäseniä valittaessa on mahdollisuuden mukaan otettava huomioon, että seurakunnan eri osat tulevat suhteellisesti edustetuiksi. Säännös on käytännössä vaikeasti sovellettava. Laissa ehdotetaan säädettäväksi, että seurakunta voidaan jakaa vaalialueisiin, joilta valitaan niiden jäsenmäärää vastaava määrä jäseniä seurakunnanvaltuustoon. Tarkemmat säännökset paikkojen jakautumisesta vaalialueiden kesken ja äänestämisestä on tarkoitus antaa asetuksella. Vaalialue ei tarkoita samaa kuin vaalipiiri, vaan äänestäjä saisi halutessaan äänestää toisellakin vaalialueella asuvia ehdokkaita.

25 §. Äänioikeus määräytyisi seurakunnanvaltuuston jäsenten vaaleissa samoin kuin seurakunnankokouksessakin. Holhouksenalaisuus ei ole enää äänioikeuden este muissa yleisissä vaaleissa. Vaalivapauden häiritsemisestä ei enää seuraa äänioikeuden menettäminen kunnallisvaaleissa. Näistä syistä ehdotetaan 2 momentissa säädetyt äänioikeuden menettämisperusteet poistettaviksi.

26 §. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi nykyisin asetuksessa oleva säännös siitä, että seurakunnanvaltuuston jäsenet valitaan kolmeksi kalenterivuodeksi. Momentin mukaan jäsen pysyy toimessaan vaalikauden päätyttyäkin, jollei hänen tilalleen ole sitä ennen valittu toista jäsentä.

Jos jäsenen paikka tulee avoimeksi kesken toimikauden, hänen tilalleen on voimassa olevan asetuksen mukaan valittava uusi henkilö. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että jäseneksi kutsutaan tällaisessa tapauksessa lähinnä eniten ääniä saanut ehdokas, joka on edelleen vaalikelpoinen.

27 §. Ehdotetun 1 momentin mukaan seurakunnanvaltuustoon voidaan valita kahtakymmentä vuotta nuorempikin äänioikeutettu henkilö. Valtuustoon ei edelleenkään voitaisi valita holhottavaa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että seurakunnanvaltuuston jäsenen vaalikelpoisuuden lakkaamisen toteaa valtuusto. Jäsen voi menettää toimen-

sa myös 1 momentissa säädetyn nuhteettomuuden tai ortodoksisen kristillisen harrastuksen lakkaamisen perusteella. Päätökseen voidaan hakea muutosta säännönmukaisella valituksella, josta säädetään 7 luvussa.

29 §. Myös seurakunnanneuvoston määräaikaiset jäsenet valitaan kolmeksi vuodeksi. Heidänkin vaalikelpoisuutensa lakkaamisen toteaa seurakunnanvaltuusto, joka myös valitsee tarvittaessa uuden jäsenen.

31 §. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kirkollisverosta vapauttamisesta. Jos verovelvollinen on kohtuussyistä saanut vapautuksen sekä valtion- että kunnallisverosta tai niiden viivästymisseuraamuksista taikka lykkäyksen kummankin veron maksamiseen, hän saa ilman eri hakemusta vastaavan huojennuksen myös kirkollisveroon.

Ehdotuksen 3 momentin mukaan seurakunnanvaltuusto voi myöntää vapautuksen kirkollisverosta, vaikka verovelvollinen ei olisikaan saanut vapautusta muista veroista. Tämäkin vapauttaminen edellyttää sellaisia syitä, joiden perusteella valtion tai kunnan viranomainen voisi myöntää vapautuksen näille menevistä veroista.

35 §. Arkkipiispa olisi kirkkokunnan päämiehenä toimiessaan edelleen yksinäisviranomainen. Muut piispat sen sijaan hoitavat koko kirkkokunnan asioita vain monijäsenisten toimielinten jäseninä. Pykälän 1 momentin maininta piispoista ehdotetaan korvattavaksi maininnalla piispainkokouksesta.

35 a §. Pykälään ehdotetaan otettavaksi nykyistä 65 §:n 1 momenttia vastaava viittaussäännös piispan salassapitovelvollisuudesta.

36 §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että kirkollishallitukseen kuuluisi piispojen lisäksi neljä kirkolliskokouksen valitsemaa asiantuntijajäsentä, joista ainakin yhden tulisi olla pappi ja ainakin yhden lakimies. Asiantuntijajäsenille valittaisiin henkilökohtaiset varajäsenet.

Voimassa olevan pykälän 2 momentissa tarkoitetusta kirkollishallituksen virkamiesten eroamisvelvollisuutta ja eläkeoikeutta koskevasta asiasta ehdotetaan säädettäväksi uudessa 36 a §:ssä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin asioiden ratkaisemisesta kirkollishallituksessa. Asiat ratkaisisi kirkollishallituksen istunto, jaosto tai virkamies sen mukaan kuin ohjesäännössä määrätään. Asetuksella on tarkoitus säätää, että kirkollishallitus vahvistaa työjärjestyksensä.

36 a §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kirkollishallituksen virkamiesten eroamisvelvollisuudesta ja eläkeoikeudesta.

38 §. Kirkolliskokouksen kokoonpanoa ehdotetaan muutettavaksi niin, että asessori ei olisi viran puolesta kirkolliskokouksen jäsen. Asessorille ehdotetaan säädettäväksi puheoikeus kirkolliskokouksessa.

38 a §. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kirkolliskokouksen jäsenten kelpoisuudesta, josta on tähän asti säädetty asetuksella. Nykyisestä tilanteesta ehdotus poikkeaa siinä, että papiston ja kanttorien edustajaksi ei olisi kelpoinen se, joka on erotettu tai pidätetty virantoimituksesta. Maallikkojen edustajakelpoisuus määräytyisi samoin kuin 27 §:n 1 momentissa ehdotettu seurakunnanvaltuuston jäsenen kelpoisuus.

Voimassa olevan lain säännökset ensimmäisen asteen kirkollisesta oikeudenkäytöstä ehdotetaan kumottaviksi. Niiden sijasta tässä luvussa säädettäisiin kurinpidollisesta ojennusmenettelystä. Kirkollisesta ylioikeudesta säädettäisiin uudessa 6 a luvussa.

41 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi momentti, jossa säädettäisiin toimenpiteistä sen varalta, että seurakunta pyrkii turvautumaan sopimus- ja muihin järjestelyihin, jotka tehdään vain maksujen välttämistarkoituksessa. Kirkollishallitus voisi määrätä maksut siten kuin tällaisiin järjestelyihin ei olisi ryhdytty. On selvää, että seurakuntaa on kuultava ennen ehdotetun säännöksen soveltamista.

42 §. Kun kirkollinen alioikeus lakkaisi, sitä koskevat säännökset ehdotetaan jätettäväksi pois laista. Kirkollisesta ylioikeudesta säädettäisiin 62—64 §:ssä.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset ojennusrangaistuksista. Yksityiskohtaisista tunnusmerkistöistä luovuttaisiin ja ojennusrikkomuksiksi määriteltäisiin yleisesti virkavelvollisuuksien rikkominen ja laiminlyöminen. Myös virantoimituksen ulkopuolella tehdystä käytösrikkomuksesta voitaisiin määrätä ojennusrangaistus. Tämä ehdotus, joka vastaa nykyisessä 51 §:ssä olevaa säännöstä, johtuu seurakunnan viranhaltijan erityisestä vastuusta käyttäytyä asemansa edellyttämällä tavalla myös viran ulkopuolella.

42 a ja 43 §. Pykälissä ehdotetaan, että piispainkokous voisi määrätä papistolle papillisten tehtävien toimittamisesta erottamisen ja pappeuden menettämisen. Nämä olisivat viraltapanon lisäseuraamuksia ja ne voitaisiin määrätä myös sellaiselle papille tai

diakonille, jolla ei ole vastaava virkaa. Voimassa olevassa 43 §:ssä tarkoitetusta papiston vaitiolovelvollisuudesta ehdotetaan säädettäväksi lain 16 b §:ssä, kuten edellä on todettu.

44 §. Voimassa olevan pykälän rangaistussäännökset ehdotetaan poistettaviksi. Uuteen 16 b §:ään perustuvan salassapitovelvollisuuden rikkominen olisi tutkittava yleisessä tuomioistuimessa, mutta teosta voitaisiin määrätä myös kirkollinen seuraamus.

Pykälässä ehdotetaan määriteltäväksi pappeuden menettämisen, papillisten tehtävien toimittamisesta erottamisen ja virantoimituksesta erottamisen sisältö. Viraltapano ja virantoimituksesta erottaminen eivät yksinään estäisi toimittamasta papillisia tehtäviä asianomaisella luvalla.

45 §. Voimassa olevassa pykälässä sanktioitu kirkon uskontunnustuksen vastaisten mielipiteiden levittäminen kiellettäisiin ehdotetussa 16 c §:ssä. Kiellon rikkominen saattaisi täyttää rikoslain 40 luvun 10 §:n mukaisen virkavelvollisuuden rikkomisen tunnusmerkistön. Ei kuitenkaan ole luultavaa, että tällaisesta teosta käytännössä nostettaisiin syytettä ja tuomittaisiin rangaistusta yleisessä tuomioistuimessa. Asia voitaisiin käsitellä ojennusmenettelyssä.

Pykälään ehdotetun säännöksen mukaan ojennusmenettelyyn ei saisi ryhtyä, jos asia on laatunsa vuoksi saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tällaisia asioita voivat olla esimerkiksi sellaiset virkavelvollisuuden vastaiset menettelyt, joilla on loukattu asianomistajan oikeuksia tai syyllistytty rikoslain muita kuin virkarikoksia koskevien säännösten rikkomiseen. Jos rikossyyte nostetaan ojennusmenettelyn aikana, ojennusmenettely olisi keskeytettävä.

Tuomioistuimen käsittelemää asiaa ei pääsääntöisesti voida enää käsitellä ojennusrikkomuksena. Jos vastaaja kuitenkin on syyllistynyt virka-asemansa tai pappeutensa vastaiseen menettelyyn tai laiminlyöntiin, hänet voitaisiin tuomioistuimen päätöksen estämättä panna viralta, erottaa papillisten tehtävien toimittamisesta taikka julistaa menettäneeksi pappeutensa.

46 §. Rikoslain 40 luvussa tarkoitetut lahjusrikokset sekä rahankeräyslaissa (590/1980) tarkoitetut rahankeräysrikokset ja rahankeräysrikkomukset käsiteltäisiin yleisessä tuomioistuimessa. Jos nykyisessä 46 §:ssä mainittu teko muussa tapauksessa olisi ristiriidassa tekijän virkavelvollisuuksien tai virka-aseman kanssa, siitä voitaisiin määrätä ojennusrangaistus.

Kuripitomenettelyssä on yleisesti katsottu olevan vallalla opportuniteettiperiaate, jonka mukaan kurinpitorangaistuksen määrääminen on harkinnanvaraista. Apulaisoikeuskanslerin päätöksen nro 266/9.3.1990 dnro 55/cc 1988 mukaan ei virkamiesten oikeudenmukaisen ja yhdenvertaisen kohtelun kannalta voida kuitenkaan pitää tyydyttävänä sellaista tilannetta, että kurinpitorangaistuksen määräämättä jättämisen edellytyksiä ei ole laissa säädetty.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi, että ojennustoimenpiteistä voidaan luopua, jos rikkomus tai velvollisuuksien vastainen menettely on vähäinen eikä yleinen etu vaadi ojennusrangaistuksen määräämistä. Ojennusmenettelystä luopumisesta päättää 53 §:n 2 momentin perusteella ojennusasiamies ja ojennusrangaistuksesta luopumisesta 51 §:n 1 momentin nojalla ojennuslautakunta.

47 §. Voimassa olevassa laissa kielletty viran tavoitteleminen ääniä ostamalla tulisi käsiteltäväksi rikoslain 15 luvun 3 §:n nojalla yleisessä tuomioistuimessa. Muut tässä pykälässä kielletyt teot voitaisiin ehdotetun 16 c §:n perusteella käsitellä ojennusmenettelyssä.

Pykälään ehdotetulla säännöksellä järjestettäisiin nykyistä 59 §:n 4 momenttia vastaavasti ojennusmenettelyn aloittamiseksi tai jatkamiseksi tarpeellinen tiedonkulku tuomioistuimesta kirkollishallitukseen.

48 §. Voimassa olevassa pykälässä sanktioitu päihtymys virantoimituksessa voitaisiin käsitellä ojennusmenettelyssä tai virkavelvollisuuden rikkomisena yleisessä tuomioistuimessa. Juopuneena esiintyminen julkisella paikalla virantoimituksen ulkopuolella käsiteltäisiin ojennusmenettelyssä.

Laissa ei ole säännöksiä syyteoikeuden vanhentumisesta kirkollisessa oikeudenkäytössä. Ehdotuksen mukaan ojennusmenettelyn vireillepanon vanhentumisaika olisi yksi vuosi. Ojennusmenettelyn vireillepano tai jatkaminen silloin, kun asia on ollut myös tuomioistuimen käsittelyssä, vanhentuisi ehdotuksen mukaan kuudessa kuukaudessa siitä, kun tuomioistuimen päätös sai lainvoiman.

49 §. Pykälän rangaistussäännökset papillisen viran velvollisuuksien rikkomisesta ehdotetaan poistettaviksi. Jos pappi vihkii sellaiset, jotka avioliittolain (234/1929) mukaan eivät saa mennä keskenään avioliittoon, asia

voitaisiin käsitellä yleisessä tuomioistuimessa virkavelvollisuuden rikkomisena. Tämä menettely voisi tulla kysymykseen joissakin muissakin voimassa olevassa pykälässä mainituissa tapauksissa. Useimmat tällaiset virkavirheet käsiteltäisiin kuitenkin ojennusmenettelyssä.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi virantoimituksesta pidättämisestä. Asiasta päättäisi kirkollishallitus. Virantoimituksesta pidättäminen olisi nykyisestä poiketen mahdollista jo esitutkinnan ajaksi. Päätös olisi heti täytäntöön pantavissa. Päätöksestä voitaisiin valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen, joka voi tarvittaessa määrätä täytäntöönpanon keskeytettäväksi.

50 §. Voimassa olevassa 50 §:ssä luetellut virkavirheet täyttävät virkavelvollisuuden rikkomisen tunnusmerkistön; vähäiset tuottamukselliset virkavirheet olisivat kuitenkin ojennusrikkomuksia. Virkarikoslainsäädännön uudistuksessa lähdettiin siitä, että voimassa olevia syyttämättä jättämistä koskevia säännöksiä tultaisiin edelleen soveltamaan myös tuottamuksellisiin virkarikoksiin. Silloinkin teosta olisi mahdollista määrätä ojennusrangaistus.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi virantoimituksesta pidätetyn palkkauksesta, josta nyt säädetään 57 §:n 3 momentissa. Ehdotus vastaa pääosiltaan valtion virkaehtosopimuksen sopimusmääräyksiä. Laista ehdotetaan jätettäväksi pois säännös siitä, että sijainen voi saada osan palkastaan kirkkokunnan keskusrahastosta. Seurakunta, joka ei kykene itse kokonaan kustantamaan sijaisen palkkausta, voi saada siihen avustusta keskusrahastosta.

51 §. Nykyisessä 51 §:ssä mainitut virka- ja käytösvirheet olisivat etupäässä ojennusrikkomuksia. Joissakin tapauksissa voitaisiin kuitenkin tässäkin tarkoitettu virkavirhe käsitellä yleisessä tuomioistuimessa virkavelvollisuuden rikkomisena. Osa pykälän kielloista sisältyy ehdotuksen 16 c §:ään.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi ojennuslautakunnan kokoonpanosta. Lautakunnan puheenjohtajana toimisi kulloinkin asianomaisen hiippakunnan piispa. Lautakunnan määräaikaiset jäsenet valitsisi kirkolliskokous kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Määräaikaisille jäsenille valittaisiin kaksi henkilökohtaista varajäsentä.

52 §. Vahingonkorvausvastuuta koskeva säännös ehdotetaan poistettavaksi tästä pykälästä. Asiaa koskeva viittaussäännös on ehdotuksen 59 §:ssä.

Pykälään ehdotetun säännöksen mukaan ojennuslautakunnassa esittäisi rangaistusvaatimuksen kirkollishallituksen määräämä lainoppinut ojennusasiamies. Näin menettely saadaan nykyistä kirkollista oikeudenkäyntiä akkusatorisemmaksi. Myös ojennusasiamiehen toimikausi olisi kolme kalenterivuotta.

53 §. Voimassa olevassa laissa säädetyt muodolliset rangaistuksen koventamisperusteet ehdotetaan poistettaviksi vanhentuneina. Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi valmistavasta tutkinnasta ja ojennusmenettelyn vireillepanosta. Valmistavan tutkinnan toimittaisi kirkollishallitus, mutta ojennusasiamies päättäisi itsenäisesti ojennusmenettelyyn ryhtymisestä. Vireillepano tapahtuisi samalla tavoin kuin valtion virkamieslain mukaisessa kurinpitomenettelyssä.

54 §. Pykälän säännökset virantoimituserosta ehdotetaan kumottaviksi. Uuden lain mukaisten virantoimituksesta erottamisen ja papillisten tehtävien toimittamisesta erottamisen sisällöstä säädettäisiin 44 §:ssä. Sen sijaan pykälässä ehdotetaan säädettäväksi ojennusasian käsittelyjärjestyksestä.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset suullisesta käsittelystä ojennusmenettelyssä. Suullisessa käsittelyssä vastaaja voi käyttää asiamiestä tai avustajaa. Todistajien ja asiantuntijoiden kuulustelu tapahtuisi yleisessä alioikeudessa tai ojennuslautakunnassa. Käsittely olisi julkinen, mutta sitä voitaisiin rajoittaa Euroopan Neuvoston ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan 1 kappaleessa mainituilla perusteilla. Artiklassa tarkoitetulla nuorella henkilöllä on yhtäpitävästi lastensuojelulain (683/1983) 3 §:n kanssa ymmärretty alle 21-vuotiasta.

55 §. Ojennuslautakunta olisi 1 momentin mukaan päätösvaltainen vain täysilukuisena. Puheenjohtajan sijaisena toimisi tarvittaessa virkaiältään vanhin muu piispa.

Ojennuslautakunnassa noudatettaisiin 2 momentin mukaan rikosasioiden käsittelyjärjestystä, josta säädetään oikeudenkäymiskaaren 23 luvun 3—6 §:ssä.

Ojennuslautakunnan jäsen toimisi 3 momentin mukaan tuomarin vastuulla. Lautakunnan pappisjäsenen tuossa tehtävässään tekemästä rikkomuksesta ei siten voitaisi määrätä ojennusrangaistusta, vaan asia olisi käsiteltävä tuomioistuimessa.

56 §. Säännös piispan oikeudesta nuhteiden antamiseen ehdotetaan kumottavaksi. Ehdotuksen 61 §:ssä säädetään esimiehen oi-

keudesta antaa alaiselleen huomautus.

Pykälässä säädettäisiin ojennuslautakunnan päätöksen muodosta ja tiedoksiannosta. Päätös laadittaisiin erillisenä toimituskirjana, mikä vastaa valtion virkamieslain 82 §:n säännöksiä. Ehdotuksen mukaan ojennusasiamiehen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon päätöksentekopäivänä, kuten asiamiesjärjestelmissä on tavallista.

57 §. Tästä pykälästä ehdotetaan poistettavaksi säännökset virantoimituksesta pidättämisestä, josta ehdotuksen mukaan säädettäisiin 49 ja 50 §:ssä. Sen sijaan pykälässä säädettäisiin piispaa koskevasta ojennusmenettelystä.

Voimassa olevan lain 65 §:ssä säädetään piispaa koskevasta kirkollisesta oikeudenkäytöstä. Piispan voi tuomita piispainkokous, jonka päätöksestä on 74 §:n mukaan oikeus valittaa ekumeeniseen patriarkanistuimeen. Piispainkokous voi käsitellä asiaa omasta aloitteestaan ja ilman syyttäjää.

Tämäkin menettely on ehdotuksessa määritelty kurinpidolliseksi ojennusmenettelyksi. Ojennusrikkomukset ja -rangaistukset olisivat samat kuin 42 §:ssä.

Myös piispaa koskevassa ojennusmenettelyssä ehdotetaan noudatettavaksi säännöksiä ojennusmenettelyn ja tuomioistuinkäsittelyn suhteesta, ojennusmenettelyn vanhentumisesta sekä virantoimituksesta pidättämisen edellytyksistä. Virantoimituksesta pidättämisestä päättäisi piispainkokous.

58 §. Pykälän säännökset yleisessä tuomioistuimessa tuomitun rangaistuksen lisäseuraamuksesta ehdotetaan kumottaviksi. Ojennusmenettelyn suhteesta oikeudenkäyntiin ehdotetaan säädettäväksi 45 §:ssä.

59 §. Kun ensimmäisen asteen kirkollinen oikeudenkäyttö muuttuu ojennusmenettelyksi, pykälästä ehdotetaan poistettavaksi nykyiset säännökset kirkollisen ja yleisen tuomioistuimen toimivaltarajoista.

Ehdotetussa pykälässä viitataan hallitusmuodon 93 §:n ja vahingonkorvauslain säännöksiin vahingonkorvausvastuusta virkasuhteessa. Vahingonkorvausvaatimus käsitellään yleisessä tuomioistuimessa. Ehdotus ei asiallisesti muuta nykyistä tilannetta.

60 §. Pykälän viittaussäännös kirkollista oikeudenkäyttöä koskevien säännösten soveltamisesta diakoniin ja kanttoriin ehdotetaan jätettäväksi pois laista kuten viittauksessa mainitut säännöksetkin.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi virantoimituksesta pidättämistä, ojennusasiamiehen määräämistä, valmistavan tutkinnan toimittamista ja aineiston edelleen lähettämistä koskevien asioiden käsittelystä kirkollishallituksessa. Kun kirkollishallituksessa ei näissä asioissa olisi esteetöntä piispaa, toimisi puheenjohtajana pappisjäsen.

61 §. Tämän pykälän säännökset pappeuden menettämisestä ehdotetaan kumottavaksi, koska pappeuden menettäminen säänneltäisiin 23 a §:ssä, 42 a §:ssä, 43 §:ssä ja 44 §:n 3 momentissa. Sen sijaan pykälään ehdotetaan otettavaksi nykyisin 56 §:ssä oleva säännös nuhteiden antamisesta.

6 a luku. **Kirkollinen ylioikeus**

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi luku, jossa säädettäisiin kirkollisesta ylioikeudesta.

62 §. Ortodoksisen kirkon kanonien mukaan pappeutta ei voida palauttaa, minkä vuoksi sitä koskeva säännös ehdotetaan kumottavaksi. Sen tilalle ehdotetun säännöksen mukaan kirkolliseen ylioikeuteen valitettaisiin ojennuslautakunnan päätöksistä. Menettely kirkollisessa ylioikeudessa olisi edelleen lainkäyttöä.

63 §. Kun kirkollinen alioikeus lakkaa, säännökset sen käsittelyjärjestyksestä ehdotetaan kumottaviksi. Tässä pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kirkollisen ylioikeuden kokoonpanosta.

Ylioikeuden sihteerinä toimivalta jäseneltä vaadittaisiin oikeustieteen kandidaatin tai vastaava aikaisempi tutkinto. Muuten ehdotus vastaa voimassa olevan lain 42 §:n 2 momentissa säädettyä kokoonpanoa. Kun yksi piispoista kuitenkin olisi aina käsitellyt asiaa ojennuslautakunnan puheenjohtajana, voisivat vain muut piispat osallistua käsittelyyn kirkollisessa ylioikeudessa.

64 §. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kirkollisen ylioikeuden päätösvaltaisuudesta, josta on tähän asti säädetty asetuksella. Ylioikeudessa tulisi aina olla saapuvilla ainakin yksi lainoppinut jäsen. Muuten ehdotetut säännökset vastaavat ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen 224 §:n 2 momentin säännöksiä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin edelleen kirkollisen ylioikeuden käsittelyjärjestyksestä. Ylioikeudenkin olisi toimitettava suullinen käsittely aina asianosaisen sitä pyytäessä ja käsittelyn julkisuus määräytyisi samoin kuin ojennuslautakunnassa. Muuten ehdotetut säännökset vastaavat nykyistä ti-

lannetta.

65 §. Säännökset piispaa koskevasta kirkollisesta oikeudenkäytöstä ehdotetaan poistettavaksi 65 §:stä. Piispoja koskevasta ojennusmenettelystä ehdotetaan säädettäväksi 57 §:ssä.

66 §. Pykälän 1 momentista ehdotetaan jätettäväksi pois säännös siitä, että seurakunnanvaltuuston päätös kiinteistön hallintaan oikeuttavien arvopapereiden myymisestä on alistettava kirkollishallituksen vahvistettavaksi. Kiinteistön luovuttamista ja pantiksi panemista koskevien päätösten alistamisen osalta momenttia ehdotetaan yksinkertaistettavaksi ja yhtenäistettäväksi. Tällainen päätös olisi ehdotuksen mukaan alistettava kiinteistön käyttötarkoituksesta riippumatta.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi uusi 2 momentti, jossa kunnallislain 135 §:ää vastaavasti säädettäisiin alistamiselle yhden vuoden määräaika päätöksen tekemisestä. Ennen lain voimaantuloa tehdyt päätökset tulisi alistaa viimeistään vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi asetuksenantovaltuudesta alistamisasioissa.

71 §. Pykälän 2 momentin mukaan seurakunnan jäsen saa valittaa seurakunnanvaltuuston jäsenen vaalista kirkollishallitukseen samoin kuin seurakunnankokouksenkin päätöksestä. Valitusaika luettaisiin tässä tapauksessa vaalin tuloksen julkaisemisesta.

Asetuksella säädettävän vaalilautakunnan päätöksestä ei ole valitusoikeutta. Vaalilautakunnan suorittamiin valmistaviin toimenpiteisiin kuten ehdokasluettelon hyväksymistä koskeviin päätöksiin ei siten voitaisi hakea muutosta erikseen vaan vasta itse vaalitoimituksesta tehtävässä valituksessa.

72 §. Kun kirkollinen alioikeus ehdotetaan lopetettavaksi, pykälästä ehdotetaan jätettäväksi pois säännös kirkollisen alioikeuden päätöksen alistamisesta. Sen tilalle ehdotetaan otettavaksi säännös valittamisesta kirkolliseen ylioikeuteen. Valitusoikeus olisi vastaajalla ja ojennusasiamiehellä.

73 §. Kirkollishallitukselta on tarkoitus siirtää päätösvaltaa piispoille. Tämän vuoksi ehdotetaan, että piispan päätöksestä voitaisiin valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen samalla tavoin kuin kirkollishallituksenkin päätöksestä. Kun kirkollishallitus ei enää hoida kirkollista oikeudenkäyttöä, pykälästä ehdotetaan jätettäväksi pois säännös kirkollishallituksen sellaisessa asiassa tekemää päätöstä koskevasta valitusoikeudesta.

75 §. Pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi viittaussäännös, jonka mukaan muutoksen hakemisessa olisi pääsääntöisesti noudatettava hallintolainkäyttölakia (586/1996). Muutoksenhakumenettely perustuisi näin ajanmukaiseen lainsäädäntöön ja muodostuisi yhdenmukaiseksi muilla hallinnonaloilla noudatetun menettelyn kanssa. Viittaussäännöksen johdosta voidaan voimassa olevan 75 §:n asiasisältö poistaa laista ja kumota kokonaan 76–80 §.

81 §. Asiakirjain lähettämisestä annettua lakia ja asetusta (74 ja 75/1954) olisi ehdotuksen mukaan sovellettava myös hiippakunnan piispaan ja ojennuslautakuntaan.

81 a §. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös kirkkokunnan virkakielestä, josta on tähän asti säädetty asetuksella. Virkatodistukset voitaisiin edelleen antaa asetuksella määrättävissä seurakunnissa myös ruotsin kielellä.

Pykälän 2 momentissa viitataan saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa annettuun lakiin (516/1991).

81 b §. Laissa ehdotetaan säädettäväksi, että julkisten jumalanpalvelusten kieli on suomi. Julkisia jumalanpalveluksia ja muita kirkollisia toimituksia voidaan hiippakunnan piispan ohjeiden mukaisesti toimittaa myös muilla kielillä. Asiasta säädetään nykyisin asetuksella.

Voimassa olevan asetuksen 228 §:n mukaan kirkollisia toimituksia saadaan toimittaa muulla kuin suomen kielellä vain siinä tapauksessa, että tuo kieli on osalla seurakuntalaisista äidinkielenä. Ortodoksisen kirkon jumalanpalveluskielenä käytetään kuitenkin myös kirkkoslaavia, jota ei voida pitää kenenkään seurakuntalaisen äidinkielenä. Lisäksi kirkollisia toimituksia tulisi esimerkiksi kansainvälisten tapahtumien ja vierailujen aikana voida toimittaa muullakin kuin seurakuntalaisten äidinkielellä. Tämän vuoksi ehdotukseen ei sisälly asetuksessa nykyisin olevaa rajoitusta, vaan kysymys muiden kielten käyttämisestä ehdotetaan jätettäväksi palvelusten toimittajien ja heidän piispojensa harkittavaksi.

81 c §. Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös kirkollisten väestörekisterinpitäjien antamien asiakirjojen lunastusten perusteista. Nämä lunastukset perustuvat nykyisin ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun asetuksen 70 ja 106 §:n sekä Suomen kreikkalaiskatolisen kirkkokunnan seurakunnallisesta jaoi-

tuksesta annetun asetuksen (748/1949) 9 §:n säännöksiin.

Voimaantulosäännös

Voimaantulosäännöksessä todetaan kirkollishallituksen ja kirkolliskokouksen jäsenyyttä koskeva siirtymäaika. Voimaantulosäännöksessä on myös ennen lain voimaantuloa tehtyjä virka- ja käytösvirheitä koskeva siirtymäsäännös. Nämä asiat käsiteltäisiin ojennuslautakunnassa noudattaen lievemmän lain periaatetta. Lisäksi voimaantulosäännökseen sisältyy alistusasioita koskeva siirtymäsäännös.

2. Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset seurakunnanvaltuuston vaalien toimittamisesta annetaan asetuksella. Vaalit toimitettaisiin kaikissa seurakunnissa samanaikaisesti, mutta hiippakunnan piispa voisi tarvittaessa määrätä toimitettavaksi täydennysvaalin. Vaalitoimitus kestäisi enintään kaksi viikkoa ja tapahtuisi niissä paikoissa ja niinä aikoina, jotka seurakunnanvaltuusto määrää.

Edelleen asetuksella säänneltäisiin ehdokasasettelu ja vaalien toimittaminen. Vaaleja varten asetettaisiin vaalilautakunta, joka tarkastaisi ehdokasasettelun ja laatisi ehdokasluettelon, valitsisi vaalintoimittajat sekä laskisi äänet ja vahvistaisi vaalien tuloksen. Valituksi tulleet ryhtyvät toimeensa valituksesta huolimatta.

Mahdollisten täydennysvaalien ja seurakunnankokousten varalta äänivaltaisten luettelo laadittaisiin edelleen vuosittain, mutta se vahvistettaisiin kutakin kalenterivuotta varten aina edellisen vuoden viimeisessä varsinaisessa seurakunnanvaltuuston kokouksessa.

Myös kaikki seurakunnanneuvoston määräaikaiset jäsenet valittaisiin samanaikaisesti kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Pääkirkon isännöitsijää lukuunottamatta hekin ryhtyisivät toimeensa valituksesta huolimatta. Kun kirkonisännöitsijän vaali on alistettava, sitä ei voida panna täytäntöön ennen sen vahvistamista, vaan valituksen sattuessa edellisen isännöitsijän toimikausi jatkuu lain 29 §:n 2 momentin nojalla kunnes uusi vaali on lainvoimaisesti vahvistettu.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ortodoksisesta kirkkokunnasta 8 päivänä elokuuta 1969 annetun lain (521/1969) 6 §:n 2 momentti, 19 §, 25 §:n 2 momentti, 58 ja 65 § sekä 76—80 §, näistä 19 § sellaisena kuin se on laissa 893/1987,

muutetaan 3 §:n 3 momentti, 5 ja 10 §, 12 a §:n 1 ja 2 momentti, 13 ja 14 §, 17, 20, 22, ja 24—27 §, 29 §:n 2 momentti, 35 §:n 1 momentti, 36 ja 38 §, 6 luvun otsikko, 42—57, 59—64 §, 66, 72, 73, 75 ja 81 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 § laissa 596/1988, 12 a §:n 1 ja 2 momentti laissa 206/1984, 14, 17, 38 ja 73 § osaksi mainitussa laissa 893/1987, 20, 24 ja 60 § viimeksi mainitussa laissa, 25 §:n 1 momentti laissa 351/1977, 27 § osittain viimeksi mainitussa laissa, 36 § osaksi laissa 591/1979, 42 § viimeksi mainitussa laissa ja laissa 593/1984, 43 osaksi laissa 589/1995, 54 § osaksi mainitussa laissa 596/1988 ja 63 § osaksi mainitussa laissa 593/1984, sekä

lisätään lakiin uusi 5 a, 16 b, 16 c ja 23 a §, 31 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 971/1982, uusi 2 ja 3 momentti, uusi 35 a, 36 a ja 38 a §, 41 §:ään uusi 3 momentti, uusi 42 a § ja uusi 6 a luku, johon samalla siirretään muutetut 62—64 §, 71 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 893/1987, uusi 2 momentti sekä uusi 81 a—81 c §, seuraavasti:

3 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Kirkkokunnan ja siihen kuuluvien luostarien kiinteän omaisuuden myyntiin on saatava kirkolliskokouksen lupa.

5 §

Seurakunnat ovat velvolliset hankkimaan ja kunnossapitämään kirkkonsa ja hautausmaansa.

Seurakunnat palkkaavat jäljempänä määriteltyyn virkasuhteeseen papistonsa ja kanttorinsa sekä työsopimussuhteeseen muun tarvittavan henkilöstönsä.

5 a §

Seurakunnalla on oltava seurakunnanvaltuuston ohjeellisina hyväksymät tavoiteohjelma ja toimintasuunnitelma. Tavoiteohjelma, joka sisältää seurakunnan toiminnan keskeiset tavoitteet, on laadittava vähintään kolmeksi vuodeksi ja tarkistettava vuosittain. Toimintasuunnitelma, joka sisältää seurakunnan toiminnan yksityiskohtaiset tavoitteet tehtäväryhmittäin, laaditaan kalenterivuodeksi kerrallaan.

10 §

Kirkkokunnan piispojen ja kirkkoherrojen sekä kirkollishallituksen, ojennuslautakunnan ja kirkollisen ylioikeuden jäsenten tulee olla Suomen kansalaisia.

12 a §

Seurakunnat, luostarit ja kirkollishallitus huolehtivat väestökirjahallinnon ohjauksessa ja valvonnassa kirkollisen väestörekisterin pitoon liittyvistä tehtävistä seurakuntien ja luostarien jäsenten osalta noudattaen, mitä väestörekisteristä on yleisessä laissa säädetty tai sen nojalla määrätty.

Päätöksenteko kirkollisen väestörekisterin pitoa koskevissa asioissa kuuluu kirkkoherralle, luostarin johtajalle tai kirkollishallituksessa pidettävän keskusarkiston vastuunalaiselle hoitajalle.

— — — — — — — — — — — — — — —

13 §

Jokaisen seurakunnan esimiehenä on kirkkoherra. Seurakunnassa voi olla myös muita pappeja. Lisäksi seurakunnassa tulee olla ainakin yksi kanttori ja, jos seurakunta niin päättää, yksi tai useampi diakoni. Kirkollishallitus voi erityisestä syystä antaa seurakunnalle toistaiseksi luvan olla palkkaamatta kanttoria.

Seurakunnan viranhaltijat voivat olla kokoaikaisia, osa-aikaisia tai sivutoimisia viranhaltijoita.

Kahdella tai useammalla seurakunnalla voi olla yhteisiä viranhaltijoita.

14 §

Viranhaltija on se, pappi, diakoni ja kanttori, joka on:

1) nimitetty virkaan;
2) otettu virkaan koeajaksi; taikka
3) otettu viran väliaikaiseksi hoitajaksi tai viransijaiseksi.

16 b §

Pappi ei saa todistajana eikä muuten ilmaista, mitä hänelle on synnintunnustuksessa tai muuten sielunhoidossa uskottu, eikä henkilöä, joka on hänelle siinä uskoutunut.

Jos joku synnintunnustuksessa tai muuten sielunhoidossa ilmaisee yleisen lain mukaan ilmiannettavan rikoksen olevan hankkeissa, papin on kehotettava häntä ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai sille, jota vaara uhkaa. Jollei hän suostu siihen, papin on annettava asiasta viranomaisille tietoa sen verran kuin on mahdollista asianomaisen suoraan tai välillisesti tulematta ilmi.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös diakonia.

Sielunhoitoa koskevat papiston todistukset ovat salaisia. Niistä voidaan kuitenkin antaa viranomaisille sellaisia tilastotietoja, joista ei käy ilmi 1 momentissa mainittuja seikkoja.

16 c §

Pappi, diakoni ja kanttori eivät saa opettaa eivätkä levittää mielipiteitä, jotka ovat vastoin kirkon uskontunnustusta tai kanonista rakennetta. He eivät myöskään saa sekoittaa saarnaansa tai muuhun opetukseensa sopimattomia eivätkä tavoitella virkaa omaan puoleensa puhumalla, viran muita hakijoita halventamalla eivätkä muilla sopimattomilla keinoilla.

Papin, diakonin ja kanttorin on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä sekä osoitettava esimiehilleen kuuliaisuutta. Heidän on käyttäydyttävä virassa ja sen ulkopuolella asemansa edellyttämällä tavalla.

Pappi, diakoni ja kanttori eivät saa puuttua hengellisen viran haltijalle sopimattomiin toimiin, tehtäviin eivätkä elinkeinoihin eivätkä toimia avustajana tai asiamiehenä oikeudenkäynnissä, ellei se koske heidän seurakuntaansa tai perheenjäsentään. Perheenjäsenillä tarkoitetaan samassa taloudessa asuvia vanhempia, ottovanhempia, sisaruksia, puolisoa, lapsia ja ottolapsia.

Pappi, diakoni ja kanttori eivät saa ilman hiippakunnan piispan lupaa ottaa sivutointa, josta on oikeus kieltäytyä. Seurakunnanneuvoston on annettava asiasta lausunto.

17 §

Jos papin, diakonin tai kanttorin virkaan valittu ei ole vielä ollut vakinaisena vastaavassa virassa, hänet nimittämisen sijasta määrätään virkaan kahden vuoden koeajaksi.

Koevuosien päätyttyä hiippakunnan piispa, kuultuaan seurakunnanvaltuustoa ja tarvittaessa kirkollishallitusta, vahvistaa vaalin, jos katsoo valitun virkaan sopivaksi.

Jos koeajaksi määrätty on ennen sen päättymistä osoittautunut virkaan sopimattomaksi, peruutettakoon hänelle annettu määräys.

20 §

Papin, diakonin ja kanttorin eroamisikä on kuusikymmentäseitsemän vuotta. Hiippakunnan piispa saa, harkitessaan siihen olevan syytä ja milloin tämä voi tapahtua viranhoidon siitä kärsimättä, seurakunnan hakemuksesta ja asianomaisen suostumuksella pysyttää hänet kuitenkin edelleen virassa. Tällainen lupa annetaan enintään vuodeksi kerrallaan.

Jos pappi, diakoni tai kanttori on sairauden tai vamman vuoksi pysyvästi menettänyt työkykynsä ja hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, piispa voi vapauttaa hänet virasta.

Viranhaltija vapautuu virastaan myös sinä päivänä, josta lukien hänet nimitetään tai koeajaksi määrätään toiseen seurakunnan virkaan taikka hänen virkansa lakkautetaan.

22 §

Papin ja diakonin, jolla on muu virka tai toimi seurakunnan alueella, tulee tarvittaessa osallistua kirkollisiin tehtäviin hiippakunnassa piispan antaman määräyksen mukaisesti.

23 a §

Jos pappi tai diakoni kirjallisesti ilmoittaa hiippakuntansa piispalle haluavansa erota pappeudesta ja eronpyyntöön sisältyy riittävät perustelut, on piispan piispainkokouksessa muiden piispojen kanssa todettava hänet menettäneeksi pappeutensa. Samoin menetellään, jos pappi tai diakoni eroaa ortodoksisesta kirkosta.

Joka 1 momentin nojalla menettää pappeutensa, menettää myös sen papin tai diakonin viran, joka hänellä on.

24 §

Seurakunnankokous vahvistaa seurakun-

nanvaltuuston jäsenten lukumäärän sekä valitsee papin, diakonin ja kanttorin.

Seurakunnanvaltuusto voi jakaa seurakunnan vaalialueisiin, joilta valitaan jäseniä seurakunnanvaltuustoon siten, että seurakunnan eri osat tulevat suhteellisesti edustetuiksi.

25 §

Äänioikeus seurakunnankokouksessa ja seurakunnanvaltuuston jäsenten vaaleissa on jokaisella äänivaltaisten luetteloon merkityllä seurakunnan jäsenellä, joka on Suomen kansalainen ja ennen kokous- tai vaalivuotta on täyttänyt kahdeksantoista vuotta.

Äänioikeuttaan saa seurakunnan jäsen käyttää vain henkilökohtaisesti.

26 §

Seurakunnan yleinen hallinto kuuluu seurakunnanvaltuustolle.

Seurakunnanvaltuustoon kuuluvat kirkkoherra ja kolmeksi kalenterivuodeksi valitut määräaikaiset jäsenet. Määräaikainen jäsen pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on valittu, ja sen jälkeenkin, kunnes toimeen on valittu toinen.

Jos määräaikaisen jäsenen paikka tulee avoimeksi, puheenjohtajan on kutsuttava hänen tilalleen jäljellä olevaksi vaalikaudeksi lähinnä eniten ääniä saanut vaalikelpoinen henkilö.

27 §

Seurakunnanvaltuuston jäseneksi voidaan valita nuhteettomasta elämästä ja ortodoksisesta kristillisestä harrastuksesta tunnettu seurakunnan äänivaltainen jäsen, joka ei ole holhouksenalainen.

Seurakunnanvaltuuston jäsenen toimesta ei ole lupa kieltäytyä, jollei asianomainen ole toiminut valtuuston jäsenenä vähintään kolme vuotta. Jos kieltäytyminen tapahtuu sairauden vuoksi tai muusta painavasta syystä, tutkii valtuusto esteen pätevyyden.

Jos jäsen menettää vaalikelpoisuutensa, valtuuston on todettava hänen toimensa lakanneeksi.

29 §

— — — — — — — — — — — — — —

Seurakunnanneuvoston määräaikaisen jäsenen kelpoisuudesta, jäsenyydestä kieltäytymisestä ja toimen lakkaamisesta on voimassa, mitä 26 §:n 2 momentissa ja 27 §:ssä säädetään seurakunnanvaltuuston jäsenistä. Jos jäsenen paikka tulee avoimeksi, seurakunnanvaltuuston on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi jäsen.

31 §

— — — — — — — — — — — — — —

Jos verovelvollinen on saanut osittaisen tai täydellisen vapautuksen sekä valtiolle että kunnalle tulosta maksettavasta verosta tai sen suorittamisen viivästymisestä johtuvista seuraamuksista taikka lykkäystä sen suorittamiseen, hän saa vastaavan vapautuksen samasta tulosta maksettavasta kirkollisverosta ja sen suorittamisen viivästymisestä johtuvista seuraamuksista tai vastaavilla ehdoilla lykkäystä sen suorittamiseen.

Seurakunnanvaltuusto voi muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa myöntää osittaisen tai täydellisen vapautuksen kirkollisverosta tai sen viivästymisestä aiheutuvista seuraamuksista taikka lykkäyksen sen suorittamiseen samoilla perusteilla, joilla valtion ja kunnan viranomaiset myöntävät vapautuksen tai lykkäystä valtion- ja kunnallisveron osalta.

35 §

Arkkipiispa on kirkkokunnan päämies ja esipaimen, joka johtaa arkkipiispakuntaa Raamatun, perimätiedon, dogmien, kanonien ja muiden ortodoksisen kirkon kirkollisten sääntöjen sekä kirkkokunnasta voimassa olevien säännösten mukaisesti yhdessä piispainkokouksen ja kirkolliskokouksen kanssa.

— — — — — — — — — — — — — —

35 a §

Piispan osalta on voimassa, mitä 16 b §:ssä säädetään.

36 §

Kirkollishallituksen puheenjohtajana on arkkipiispa ja muina jäseninä:

1) muut hiippakuntien piispat; sekä

2) neljä kirkolliskokouksen kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsemaa kirkollishallinnon asiantuntijaa, joilla tulee olla 27 §:n 1 momentissa säädetty kelpoisuus ja joista yhden tulee olla papin virkaan kelpoinen pappi sekä yhden tuomarinvirkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut henkilö.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa mainituille jäsenille valitaan kullekin henkilökohtainen varajäsen.

Kirkollishallitukselle kuuluvat asiat ratkaisee, sen mukaan kuin työjärjestyksessä määrätään:

1) kirkollishallitus istunnossaan;

2) kirkollishallituksen jaosto; tai

3) kirkollishallituksen virkamies, jonka ratkaistavaksi sellainen asia on määrätty.

36 a §

Kirkollishallituksen virkamiesten virastaeroamisvelvollisuudesta ja eläkeoikeudesta on voimassa, mitä valtion virkamiesten virastaeroamisvelvollisuudesta ja eläkeoikeudesta säädetään.

38 §

Kirkolliskokouksen jäseniä ovat:

1) pappisjäseninä virassa olevat piispat tai, jos jollakulla heistä on este, kirkollishallituksen virkaiältään vanhin pappisjäsen;

2) pappis- ja kanttorijäseninä papiston ja kanttorien kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsemat edustajat; sekä

3) maallikkojäseninä maallikkojen kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsemat edustajat.

Kirkolliskokouksen jäsenistä on yhteensä puolet pappis- ja kanttorijäseniä sekä puolet maallikkojäseniä.

Kirkollishallituksen lainoppineella asessorilla on puheoikeus kirkolliskokouksessa.

Maan hallitus määrää kirkolliskokoukseen edustajansa.

38 a §

Vaalikelpoisia papiston ja kanttorien edustajiksi kirkolliskokoukseen ovat kirkkokunnan virassa ja eläkkeellä olevat papit, diakonit ja kanttorit, pappismunkit ja munkkidiakonit sekä harrastuksen nojalla vihityt papit ja diakonit. Se, joka on erotettu virantoimituksesta tai papillisten tehtävien toimittamisesta taikka pidätetty virantoimituksesta, ei kuitenkaan ole sinä aikana vaalikelpoinen.

Vaalikelpoisia maallikkojen edustajiksi ovat kirkkokunnan seurakuntien maallikkojäsenet, jotka ovat kelpoisia seurakunnanvaltuuston jäseniksi.

41 §

— — — — — — — — — — — — — —

Jos jollekin olosuhteelle on annettu sellainen oikeudellinen muoto, joka ei vastaa asian varsinaista luonnetta ja tarkoitusta, on maksua määrättäessä meneteltävä niin kuin asiassa olisi käytetty oikeaa muotoa.

6 luku

Ojennusmenettely

42 §

Ojennuslautakunta voi määrätä ojennusrangaistuksen papille, diakonille ja kanttorille, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä taikka virantoimituksessa tai sen ulkopuolella käyttäytyy virka-asemaansa sopimattomalla tavalla,

Ojennusrangaistuksia ovat:

1) kirjallinen varoitus;

2) virantoimituksesta erottaminen vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi; sekä

3) viraltapano.

42 a §

Pappi ja diakoni, joka määrätään pantavaksi viralta taikka joka on jo saanut eron virastaan, voidaan lisäksi asianomaisen kuulemisen jälkeen piispainkokouksen päätöksellä erottaa papillisten tehtävien toimittamisesta vähintään yhdeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi tai julistaa menettäneeksi pappeutensa. Pappeuden menettäminen tulee kyseeseen silloin kun rikkomus tai velvollisuuksien vastainen käyttäytyminen osoittaa asianomaisen kanonisesti sopimattomaksi pappeuteen.

43 §

Jos pappi tai diakoni, joka ei ole vastaavassa virassa, toimii vastoin papillisia velvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä taikka käyttäytyy papistolle sopimattomasti, hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus tai määrätä 42 a §:ssä säädetty toimenpide.

44 §

Virantoimituksesta erotettu menettää rangaistusajaksi palkkaedut siitä virasta, jonka toimittamisesta hänet on erotettu.

Papillisten tehtävien toimittamisesta erotettu ei saa rangaistusaikana suorittaa papillisia tehtäviä.

Pappeutensa menettänyt ei saa suorittaa papillisia tehtäviä eikä käyttää papillista asua.

45 §

Ojennusmenettelyyn ei saa ryhtyä, jos asia on sen laatuinen, että se on käsiteltävä tuomioistuimessa.

Ojennusmenettelyä ei saa panna vireille

saman syyn johdosta, josta on vireillä syyte tuomioistuimessa. Jos ojennusmenettelyn aikana nostetaan tuomioistuimessa syyte saman syyn johdosta, joka on aiheuttanut ojennusmenettelyn, ojennusmenettely on keskeytettävä siksi ajaksi, jonka syyte on vireillä.

Ojennusmenettelyä ei myöskään saa panna vireille eikä ojennusrangaistusta määrätä saman syyn johdosta, josta tuomioistuin on jo tuominnut rangaistuksen tai jonka johdosta nostetusta syytteestä tuomioistuin on vapauttanut vastaajan tai jättänyt hänet rangaistukseen tuomitsematta. Tämän estämättä asianomainen voidaan kuitenkin tässä luvussa säädettyä menettelyä noudattaen panna viralta, erottaa papillisten tehtävien toimittamisesta taikka julistaa menettäneeksi pappeutensa.

46 §

Ojennusmenettelyyn voidaan jättää ryhtymättä ja ojennusrangaistus määräämättä, jos rikkomus tai velvollisuuksien vastainen menettely on vähäinen eikä yleinen etu vaadi ojennusrangaistuksen määräämistä.

47 §

Jos tuomioistuin on tuominnut kirkollisen ojennusvallan alaisen henkilön rangaistukseen virkarikoksesta tai vapausrangaistukseen muusta rikoksesta, jäljennös päätöksestä on lähetettävä kirkollishallitukselle kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksen julistamisesta tai antamisesta.

48 §

Ojennusrangaistusta ei saa määrätä, ellei ojennusmenettelyä ole pantu vireille yhden vuoden kuluessa siitä, kun se seikka, joka olisi voinut aiheuttaa ojennusmenettelyn, tuli kirkollishallituksen tietoon.

Jollei ojennusmenettelyä 45 §:n 2 tai 3 momentissa mainituissa tapauksissa ole pantu vireille tai jatkettu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun tuomioistuimen päätös sai lainvoiman, oikeus ojennusmenettelyn vireille panemiseen tai jatkamiseen raukeaa.

49 §

Kirkollishallitus voi pidättää kirkollisen ojennusvallan alaisen henkilön virantoimituksesta rikossyytteen tai ojennusmenettelyn sekä niiden edellyttämien tutkimusten ajaksi. Virantoimituksesta pidättämistä ei saa jatkaa pitempään kuin siihen on tarvetta.

Päätös virantoimituksesta pidättämisestä tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta.

50 §

Seurakunnan viranhaltijalta, joka pidätetään virantoimituksesta, pidätetään tänä aikana puolet hänen rahapalkastaan. Jollei häntä tuomita tai määrätä rangaistukseen siitä teosta, jonka johdosta hänet oli virantoimituksesta pidätetty, hänelle maksetaan palkkaus sanotulta ajalta kokonaan.

Jos virantoimituksesta pidätetty seurakunnan viranhaltija tuomitaan tai määrätään pantavaksi viralta, hänelle ei makseta palkkausta, vaikkei päätös olekaan lainvoimainen. Jos viraltapano muutetaan lievemmäksi rangaistukseksi, hänelle maksetaan puolet tämän momentin nojalla pidätetystä rahapalkasta.

51 §

Ojennusrangaistuksen määrää ojennuslautakunta.

Ojennuslautakunnan puheenjohtajana toimii sen hiippakunnan piispa, johon vastaaja kuuluu. Lisäksi ojennuslautakunnassa on kaksi pappisjäsentä ja kaksi maallikkojäsentä, joiden on oltava kelpoisia kirkolliskokouksen jäseniksi. Ainakin toisen maallikkojäsenen tulee olla tuomarinvirkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut. Määräaikaiset jäsenet ovat samat hiippakunnasta riippumatta.

Ojennuslautakunnan määräaikaiset jäsenet valitsee kirkolliskokous kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Samassa järjestyksessä valitaan kullekin määräaikaiselle jäsenelle kaksi henkilökohtaista varajäsentä.

52 §

Ojennuslautakunnassa ajaa syytettä ojennusasiamies, joka käyttää syyttäjänä itsenäistä puhevaltaa.

Ojennusasiamiehen määrää kirkollishallitus kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Ojennusasiamiehen tulee olla tuomarinvirkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut ja hänen pitää olla kelpoinen kirkolliskokouksen jäseneksi.

53 §

Jos kirkollishallituksella on perusteltua aihetta olettaa papin, diakonin tai kanttorin syyllistyneen virkarikokseen tai sellaiseen menettelyyn, josta voi seurata ojennusrangaistus, sen on huolehdittava siitä, että asias-

sa suoritetaan valmistava tutkinta. Sen jälkeen kirkollishallituksen on toimitettava tutkinta-aineisto viralliselle syyttäjälle tai ojennusasiamiehelle, jos tutkinta antaa siihen aihetta.

Hankittuaan asian ratkaisemiseksi ehkä tarvittavan lisäselvityksen ojennusasiamies päättää ojennusmenettelyyn ryhtymisestä. Ojennusmenettely pannaan vireille antamalla vastaajalle tiedoksi ojennusrangaistusta koskeva vaatimus ja se asiassa kertynyt aineisto, jonka perusteella ojennusrangaistusta vaaditaan. Ojennusasiamies toimittaa nämä asiakirjat myös ojennuslautakunnalle.

Vastaajalle on varattava tilaisuus selityksen antamiseen.

Vastaajalla on oikeus käyttää ojennusmenettelyssä avustajaa ja asiamiestä.

54 §

Ojennuslautakunnan on toimitettava suullinen käsittely, jos vastaaja tai ojennusasiamies sitä pyytää taikka lautakunta muuten pitää sitä tarpeellisena. Vastaaja on todisteellisesti kutsuttava suulliseen käsittelyyn. Hänet voidaan kutsua siihen uhalla, että kutsutun poissaolo ei estä asian ratkaisemista. Ojennusasiamiehen on oltava läsnä suullisessa käsittelyssä.

Suullisessa käsittelyssä ojennuslautakunta voi kuulla todistajia ja asiantuntijoita. Ojennuslautakunta voi myös määrätä todistajan ja asiantuntijan suullisen kuulustelun toimitettavaksi soveliaimmassa alioikeudessa. Ojennusasiamiehellä ja vastaajalla on oikeus esittää todistajille ja asiantuntijoille kysymyksiä.

Suullinen käsittely on julkinen. Käsittelyn toimittava viranomainen voi kuitenkin kieltää lehdistöltä tai yleisöltä pääsyn käsittelyyn tai osaan siitä, jos se on välttämätöntä moraalin, yleisen järjestyksen, kansallisen turvallisuuden taikka osapuolten tai 21 vuotta nuorempien henkilöiden yksityiselämän suojaamiseksi.

55 §

Ojennuslautakunta on päätösvaltainen, kun kaikki jäsenet ovat läsnä. Puheenjohtajan estyneenä ollessa toimii lautakunnan puheenjohtajana virkaiältään vanhin muu hiippakunnan piispa. Jos muu jäsen on poissa istunnosta tai todetaan esteelliseksi, tulee varajäsen hänen sijaansa.

Jos ojennuslautakunnassa ilmenee eriäviä mielipiteitä, asia päätetään äänestämällä noudattaen samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Ojennuslautakunnan jäsen toimii tuomarin vastuulla. Jäsenen, joka ei ole aikaisemmin vannonut tuomarinvalaa tai antanut tuomarinvakuutusta, on ennen toimeensa ryhtymistään tehtävä se yleisessä tuomioistuimessa, kirkollisessa ylioikeudessa tai kirkollishallituksessa.

56 §

Ojennuslautakunnan päätös laaditaan erillisenä toimituskirjana. Päätöksen tulee sisältää ratkaisun perustelut ja sovelletut lainkohdat.

Päätös annetaan tiedoksi tiedoksiannosta hallintoasioissa säädetyssä järjestyksessä. Tiedoksiannon toimittamisesta huolehtii kirkollishallitus.

Ojennusasiamiehen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jona päätös on tehty.

57 §

Jos piispa syyllistyy 42 §:ssä mainittuun rikkomukseen, piispainkokous voi määrätä hänelle samassa pykälässä säädetyn ojennusrangaistuksen. Piispainkokous voi määrätä erityisen syyttäjän, jos katsoo sen tarpeelliseksi.

Tässä pykälässä tarkoitetuissa asioissa on noudatettava, mitä 45—49 §:ssä säädetään. Piispan pidättämisestä virantoimituksesta päättää kuitenkin piispainkokous.

59 §

Virassa aiheutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Korvausvaatimus käsitellään erikseen riippumatta siitä ojennusmenettelystä, joka tämän lain mukaan pannaan vireille.

60 §

Kirkollishallituksen käsitellessä 49 §:n 1 momentissa, 52 §:n 2 momentissa ja 53 §:n 1 momentissa mainittuja asioita toimii puheenjohtajana kirkollishallituksen pappisjäsen. Kirkollishallituksen jäseninä olevat piispat eivät ota osaa asian käsittelyyn.

61 §

Piispa saa antaa nuhteita niille, jotka virassa ovat hänen valvontansa alaisia, ja sitä

varten kutsua asianomaisen luokseen. Nuhteesta on pyydettäessä annettava kirjallinen todistus.

6 a luku

Kirkollinen ylioikeus

62 §

Kirkollinen ylioikeus käsittelee valitukset ojennuslautakunnan päätöksistä.

63 §

Asian käsittelyyn kirkollisessa ylioikeudessa osallistuvat esteettömät hiippakuntien piispat sekä kaksi pappisjäsentä ja kolme maallikkojäsentä. Kirkollisen ylioikeuden puheenjohtajana on arkkipiispa tai hänen estyneenä ollessaan virassa vanhin muu hiippakunnan piispa.

Kirkollisen ylioikeuden pappis- ja maallikkojäsenet sekä kaksi pappisvarajäsentä ja kolme maallikkovarajäsentä valitsee kirkolliskokous kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Ainakin yhden maallikkojäsenen ja yhden maallikkovarajäsenen tulee olla tuomarinvirkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut. Hän on samalla oikeuden sihteeri.

Pappisjäsenten ja pappisvarajäsenten tulee olla kelpoisia kirkolliskokouksen pappisjäseniksi. Maallikkojäsenten ja maallikkovarajäsenten tulee olla kelpoisia kirkolliskokouksen maallikkojäseniksi.

64 §

Kirkollinen ylioikeus on päätösvaltainen, kun saapuvilla on puheenjohtaja sekä kaksi pappisjäsentä ja kaksi maallikkojäsentä, joista ainakin toinen on tuomarinvirkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut.

Kirkollisessa ylioikeudessa noudatetaan laillista oikeudenkäyntijärjestystä. Asian käsittelystä sekä päätöksen laatimisesta ja tiedoksiannosta on soveltuvin osin voimassa, mitä 54 ja 56 §:ssä säädetään.

66 §

Ennen kuin seurakunnanvaltuuston päätös saadaan panna täytäntöön, se on alistettava kirkollishallituksen tutkittavaksi ja vahvistettavaksi, jos on päätetty:

1) myydä, vaihtaa tai muuten luovuttaa tai panna pantiksi seurakunnan kiinteää omaisuutta; tai

2) ottaa laina yli kymmeneksi vuodeksi.

Jos alistusta ei ole toimitettu vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä, päätös on rauennut.

Alistamisesta säädetään myös tämän lain nojalla annetussa asetuksessa.

71 §

— — — — — — — — — — — — — — —

Seurakunnan jäsen saa valittaa seurakunnanvaltuuston jäsenten vaaleista kirkollishallitukseen 30 päivän kuluessa vaalien tuloksen julkaisemisesta.

72 §

Ojennuslautakunnan päätökseen saadaan hakea muutosta valittamalla kirkolliseen ylioikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Valitusoikeus on vastaajalla ja ojennusasiamiehellä.

73 §

Kirkollishallituksen ja piispan hallinnolliseen päätökseen sadaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Papin, diakonin tai kanttorin vaalin vahvistamatta jättämisestä koevuosien jälkeen valitetaan kuitenkin piispainkokoukseen.

Valitusta ei saa tehdä 1 momentissa tarkoitetusta päätöksestä, joka koskee ohjesäännön vahvistamista, ehdollepanoa virkoihin ja lisäehdokkaan hyväksymistä, virkojen ja tointen väliaikaista hoitamista, sivutoimien pitämistä, vuosilomaa ja virkavapautta, papin, diakonin ja kanttorin oikeutta pysyä virassa yli eroamisiän, kanttorinviran täyttämättä jättämistä tai kirkolliskokouksen edustajien vaaleja.

75 §

Ellei edellä ole toisin säädetty, muutoksen hakemisesta tässä laissa tarkoitettuun päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

81 §

Mitä yleisessä laissa säädetään oikeudesta lähettää valtion hallintoviranomaiselle asiakirjoja muissakin kuin edellä 75 §:n 3 mo-

mentissa tarkoitetussa tapauksessa ja siltä saada asiakirjoja, sovelletaan myös seurakunnan viranomaiseen, hiippakunnan piispaan, kirkollishallitukseen ja ojennuslautakuntaan.

81 a §

Kirkkokunnan virkakieli on suomi. Asetuksella säädetään, missä seurakunnissa kirkkoherranvirastojen virkatodistukset voidaan antaa myös ruotsin kielellä.

Saamen kielen käyttämisestä kirkkokunnan ja seurakunnan viranomaisissa säädetään erikseen.

81 b §

Julkisten jumalanpalvelusten kieli on suomi.

Julkisia jumalanpalveluksia ja muita kirkollisia toimituksia voidaan hiippakunnan piispan ohjeiden mukaisesti mahdollisuuksien mukaan toimittaa myös muilla kielillä.

81 c §

Kirkkoherranviraston, luostariseurakunnan johtajan ja kirkollishallituksessa pidettävän keskusarkiston antamista virkatodistuksista ja muista asiakirjoista on suoritettava lunastusta sen mukaan kuin opetusministeriö kirkollishallituksen esityksestä määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Tämän lain 36 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan kirkollishallitukseen sekä 38 §:n 1 ja 3 momenttia kirkolliskokoukseen siitä lukien, kun niiden jäsenet ensimmäisen kerran valitaan tämän lain mukaan. Siihen saakka kirkollishallitukseen ja kirkolliskokoukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos pappi, diakoni tai kanttori on tämän lain voimaan tullessa syytettynä kirkollisessa alioikeudessa sellaisesta virka- tai käytösvirheestä, josta rangaistus on säädetty tällä lailla kumotuissa säännöksissä, asia on käsiteltävä loppuun ojennuslautakunnassa noudattaen kumottuja säännöksiä. Jos rikkomus kuitenkin on sen laatuinen, että se uuden lain mukaan voidaan käsitellä ojennusmenettelyssä, eikä kirkollinen alioikeus ole antanut siitä lopullista päätöstä, asia on käsiteltävä tämän lain mukaisena ojennusasiana.

Jos virka- tai käytösvirhe taikka rikkomus on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, tuomittava rangaistus tai määrättävä ojennusrangaistus on annettava sen lain nojalla, joka johtaa syylliselle lievempään rangaistukseen.

Edellä 66 §:n 3 momentissa säädetty määräaika luetaan aikaisintaan siitä päivästä, jona tämä laki tulee voimaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 11 päivänä huhtikuuta 1997

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

Liite

Laki

ortodoksisesta kirkkokunnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan ortodoksisesta kirkkokunnasta 8 päivänä elokuuta 1969 annetun lain (521/1969) 6 §:n 2 momentti, 19 §, 25 §:n 2 momentti, 58 ja 65 § sekä 76— 80 §, näistä 19 § sellaisena kuin se on laissa 893/1987,

muutetaan 3 §:n 3 momentti, 5 ja 10 §, 12 a §:n 1 ja 2 momentti, 13 ja 14 §, 17, 20, 22, ja 24—27 §, 29 §:n 2 momentti, 35 §:n 1 momentti, 36 ja 38 §, 6 luvun otsikko, 42—57, 59—64 §, 66, 72, 73, 75 ja 81 §,

sellaisina kuin niistä ovat 5 § laissa 596/1988, 12 a §:n 1 ja 2 momentti laissa 206/1984, 14, 17, 38 ja 73 § osaksi mainitussa laissa 893/1987, 20, 24 ja 60 § viimeksi mainitussa laissa, 25 §:n 1 momentti laissa 351/1977, 27 § osittain viimeksi mainitussa laissa, 36 § osaksi laissa 591/1979, 42 § viimeksi mainitussa laissa ja laissa 593/1984, 43 osaksi laissa 589/1995, 54 § osaksi mainitussa laissa 596/1988 ja 63 § osaksi mainitussa laissa 593/1984, sekä

lisätään lakiin uusi 5 a, 16 b, 16 c ja 23 a §, 31 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 971/1982, uusi 2 ja 3 momentti, uusi 35 a, 36 a ja 38 a §, 41 §:ään uusi 3 momentti, uusi 42 a § ja uusi 6 a luku, johon samalla siirretään muutetut 62—64 §, 71 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 893/1987, uusi 2 momentti sekä uusi 81 a— 81 c §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	
— — — — — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — — — — —
Kirkkokunnan, seurakunnan tai luostarin omistamaa kiinteää omaisuutta älköön myytäkö, paitsi milloin niiden etu sitä selvästi vaatii. Kirkkokunnan ja sen hallinnassa olevien luostarien kiinteän omaisuuden myyntiin on saatava kirkolliskokouksen lupa.	Kirkkokunnan ja *siihen kuuluvien luos*tarien kiinteän omaisuuden myyntiin on saatava kirkolliskokouksen lupa.
5 §	5 §
Seurakunnat ovat velvolliset hankkimaan ja kunnossapitämään kirkkonsa ja hautausmaansa *sekä palkkaamaan papistonsa ja kanttorinsa samoin kuin tarvittaessa muut viran- ja toimenhaltijansa.*	Seurakunnat ovat velvolliset hankkimaan ja kunnossapitämään kirkkonsa ja hautausmaansa. *Seurakunnat palkkaavat jäljempänä määriteltyyn virkasuhteeseen papistonsa ja kanttorinsa sekä työsopimussuhteeseen muun tarvittavan henkilöstönsä.*

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	5 a §
	Seurakunnalla on oltava seurakunnanvaltuuston ohjeellisina hyväksymät tavoiteohjelma ja toimintasuunnitelma. Tavoiteohjelma, joka sisältää seurakunnan toiminnan keskeiset tavoitteet, on laadittava vähintään kolmeksi vuodeksi ja tarkistettava vuosittain. Toimintasuunnitelma, joka sisältää seurakunnan toiminnan yksityiskohtaiset tavoitteet tehtäväryhmittäin, laaditaan kalenterivuodeksi kerrallaan.
	6 §
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Milloin välttämättömät syyt sitä vaativat, voidaan kirkkokuntaan valtioneuvoston luvalla asettaa apulaispiispa.	(2 mom. kumotaan)
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
10 §	10 §
Kirkkokunnan piispojen, kirkollishallituksen jäsenten ja muiden kirkollisen viran haltijain tulee olla Suomen kansalaisia.	Kirkkokunnan piispojen *ja kirkkoherrojen sekä* kirkollishallituksen, *ojennuslautakunnan ja kirkollisen ylioikeuden* jäsenten tulee olla Suomen kansalaisia.
12 a §	12 a §
Seurakunnat ja kirkkohallitus huolehtivat väestökirjahallinnon ohjauksessa ja valvonnassa väestörekisterin pitoon liittyvistä tehtävistä seurakuntien ja jäsenten osalta noudattaen, mitä väestörekisteristä on yleisessä laissa säädetty tai sen nojalla määrätty.	Seurakunnat, *luostarit* ja kirkollishallitus huolehtivat väestökirjahallinnon ohjauksessa ja valvonnassa kirkollisen väestörekisterin pitoon liittyvistä tehtävistä seurakuntien ja luostarien jäsenten osalta noudattaen, mitä väestörekisteristä on yleisessä laissa säädetty tai sen nojalla määrätty.
Päätöksenteko väestörekisterin pitoa koskevissa asioissa kuuluu kirkkoherralle, luostariseurakunnan johtajalle tai kirkollishallituksessa pidettävän keskusarkiston vastuunalaiselle hoitajalle.	Päätöksenteko kirkollisen väestörekisterin pitoa koskevissa asioissa kuuluu kirkkoherralle, *luostarin johtajalle* tai kirkollishallituksessa pidettävän keskusarkiston vastuunalaiselle hoitajalle.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
13 §	13 §
Jokaisen seurakunan esimiehenä on kirkkoherra. Seurakunnassa voi olla myös muita pappeja.	*Jokaisen seurakunnan esimiehenä on kirkkoherra. Seurakunnassa voi olla myös muita pappeja. Lisäksi seurakunnassa tulee olla ainakin yksi kanttori, ja jos seurakunta niin päättää yksi tai useampi diakoni. Kirkollishallitus voi erityisestä syystä antaa seurakun-*

Voimassa oleva laki

14 §

Kussakin seurakunnassa tulee olla ainakin yksi mies- taikka naispuolinen kanttori sekä, jos seurakunta niin päättää, yksi tai useampi diakoni.

Tästä poiketen voi kirkollishallitus kuitenkin, milloin seurakunnan taloudellinen tila sitä vaatii, myöntää sille oikeuden olla täyttämättä toistaiseksi seurakunnan kanttorin virkaa sen avoimeksi jouduttua edellyttäen, että seurakunnalla on mahdollisuus muulla tavalla järjestää kanttorille kuuluvien tehtävien hoito.

Ehdotus

nalle toistaiseksi luvan olla palkkaamatta kanttoria.

Seurakunnan viranhaltijat voivat olla osaaikaisia tai sivutoimisia viranhaltijoita.

Kahdella tai useammalla seurakunnalla voi olla yhteisiä viranhaltijoita.

14 §

Viranhaltija on se pappi, diakoni ja kanttori, joka on;

1) nimitetty virkaan;

2) otettu virkaan koeajaksi; taikka

3) otettu viran väliaikaiseksi hoitajaksi tai viransijaiseksi.

16 b §

Pappi ei saa todistajana eikä muuten ilmaista, mitä hänelle on synnintunnustuksessa tai muuten sielunhoidossa uskottu, eikä henkilöä, joka on hänelle siinä uskoutunut.

Jos joku synnintunnustuksessa tai muuten sielunhoidossa ilmaisee yleisen lain mukaan ilmiannettavan rikoksen olevan hankkeissa, papin on kehotettava häntä ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai sille, jota vaara uhkaa. Jollei hän suostu siihen, papin on annettava asiasta viranomaisille tietoa sen verran kuin on mahdollista asianomaisen suoraan tai välillisesti tulematta ilmi.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös diakonia.

Sielunhoitoa koskevat papiston todistukset ovat salaisia. Niistä voidaan kuitenkin antaa viranomaisille sellaisia tilastotietoja, joista ei käy ilmi 1 momentissa mainittuja seikkoja.

16 c §

Pappi, diakoni ja kanttori eivät saa opettaa eivätkä levittää mielipiteitä, jotka ovat vastoin kirkon uskontunnustusta tai kanonista rakennetta. He eivät myöskään saa sekoittaa saarnaansa tai muuhun opetukseensa sopimattomia eivätkä tavoitella virkaa omaan puoleensa puhumalla, viran muita hakijoita halventamalla eivätkä muilla sopimattomilla

Voimassa oleva laki

Ehdotus

keinoilla.

Papin, diakonin ja kanttorin on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä sekä osoitettava esimiehilleen kuuliaisuutta. Heidän on käyttäydyttävä virassa ja sen ulkopuolella asemansa edellyttämällä tavalla.

Pappi, diakoni ja kanttori eivät saa puuttua hengellisen viran haltijalle sopimattomiin toimiin, tehtäviin eivätkä elinkeinoihin eivätkä toimia avustajana tai asiamiehenä oikeudenkäynnissä, ellei se koske heidän seurakuntaansa tai perheenjäsentään. Perheenjäsenillä tarkoitetaan samassa taloudessa asuvia vanhempia, ottovanhempia, sisaruksia, puolisoa, lapsia ja ottolapsia.

Pappi, diakoni ja kanttori eivät saa ilman hiippakunnan piispan lupaa ottaa sivutointa, josta on oikeus kieltäytyä. Seurakunnanneuvoston on annettava asiasta lausunto.

17 §

Jos *se, joka on valittu vakinaisen* papin, diakonin tai kanttorin virkaan, ei ole vielä ollut vakinaisena vastaavassa virassa, hänet nimittämisen sijasta määrätään virkaan kahden vuoden koeajaksi.

Koevuosien päätyttyä hiippakunnan piispa, kirkollishallitusta ja seurakunnanvaltuustoa kuultuaan vahvistaa vaalin, jos hän katsoo valitun virkaan sopivaksi.

Jos koeajaksi määrätty on ennen sen päättymistä osoittautunut virkaan sopimattomaksi, peruutettakoon hänelle annettu määräys.

17 §

Jos papin, diakonin tai kanttorin virkaan valittu ei ole vielä ollut vakinaisena vastaavassa virassa, hänet nimittämisen sijasta määrätään virkaan kahden vuoden koeajaksi.

Koevuosien päätyttyä hiippakunnan piispa, *kuultuaan seurakunnanvaltuustoa ja tarvittaessa kirkollishallitusta,* vahvistaa vaalin, jos katsoo valitun virkaan sopivaksi.

Jos koeajaksi määrätty on ennen sen päättymistä osoittautunut virkaan sopimattomaksi, peruutettakoon hänelle annettu määräys.

19 §

Seurakunnat, jotka eivät kykene itse kokonaan kustantamaan papistonsa ja kanttoriensa palkkausta, voivat saada avustusta kirkkokunnan yleisistä varoista.

19 §

(kumotaan)

20 §

Vakinaiseen virkaan nimitetty pappi, diakoni ja kanttori on täyttäessään kuusikymmentäseitsemän vuotta velvollinen eroamaan virastaan. Kirkollishallitus saa, harkitessaan siihen oevan syytä ja milloin tämä voi tapahtua viranhoidon siitä kärsimättä, seurakunnan hakemuksesta ja asianomaisen suostumuksella pysyttää hänet kuitenkin edelleen virassa, ei kuitenkaan yli seitsemänkymme-

20 §

Papin, diakonin ja kanttorin eroamisikä on kuusikymmentäseitsemän vuotta. Hiippakunnan piispa saa, harkitessaan siihen olevan syytä ja milloin tämä voi tapahtua viranhoidon siitä kärsimättä, seurakunnan hakemuksesta ja asianomaisen suostumuksella pysyttää hänet kuitenkin edelleen virassa. Tällainen lupa annetaan enintään vuodeksi kerrallaan.

Voimassa oleva laki

nen vuoden iän. Tällainen lupa annetaan vuodeksi kerrallaan. Hänen on kuitenkin iästään riippumatta erottava virasta, jos hän ruumiinvian taikka ruumiin- tahi sielunvoimien vähentymisen vuoksi on pysyvästi menettänyt työkykynsä. Muissa tapauksissa voidaan papiston jäsen ja kanttori vapauttaa virastaan vain omasta pyynnöstään tai laillisen tutkinnan ja tuomion peruteella.

22 §

Papin ja diakonin, jolla on muu virka tai toimi seurakunnan alueella, tulee tarvittaessa osallistua kirkollisiin tehtäviin seurakunnassa kirkollishallituksen antaman määräyksen mukaisesti.

24 §

Seurakunnankokous vahvistaa seurakunnanvaltuuston jäsenten lukumäärän sekä valitsee *seurakunnanvaltuuston jäsenet sekä* papin, diakonin ja kanttorin.

25 §

Äänioikeus seurakunnankokouksessa on jokaisella äänivaltaisten luetteloon merkityllä seurakunnan jäsenellä, joka on Suomen kan-

Ehdotus

Jos pappi, diakoni tai kanttori on sairauden tai vamman vuoksi pysyvästi menettänyt työkykynsä ja hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, piispa voi vapauttaa hänet virasta.

Viranhaltija vapautuu virastaan myös sinä päivänä, josta lukien hänet nimitetään tai koeajaksi määrätään toiseen seurakunnan virkaan taikka hänen virkansa lakkautetaan.

22 §

Papin ja diakonin, jolla on muu virka tai toimi seurakunnan alueella, tulee tarvittaessa osallistua kirkollisiin tehtäviin *hiippakunnassa piispan antaman määräyksen mukaisesti.*

23 a §

Jos pappi tai diakoni kirjallisesti ilmoittaa hiippakuntansa piispalle haluavansa erota pappeudesta ja eronpyyntöön sisältyy riittävät perustelut, on piispan piispainkokouksessa muiden piispojen kanssa todettava hänet menettäneeksi pappeutensa. Samoin menetellään, jos pappi tai diakoni eroaa ortodoksisesta kirkosta.

Joka 1 momentin nojalla menettää pappeutensa, menettää myös sen papin tai diakonin viran, joka hänellä on.

24 §

Seurakunnankokous vahvistaa seurakunnanvaltuuston jäsenten lukumäärän *sekä* valitsee papin, diakonin ja kanttorin.

Seurakunnanvaltuusto voi jakaa seurakunnan vaalialueisiin, joilta valitaan jäseniä seurakunnanvaltuustoon siten, että seurakunnan eri osat tulevat suhteellisesti edustetuiksi.

25 §

Äänioikeus seurakunnankokouksessa *ja seurakunnanvaltuuston jäsenten vaaleissa* on jokaisella äänivaltaisten luetteloon merkityllä

Voimassa oleva laki

salainen ja ennen kokousvuotta on täyttänyt kahdeksantoista vuotta.

Äänioikeutta vailla on kuitenkin:

1) se, joka muulla perusteella kuin alaikäisyyden johdosta on holhouksen alainen; sekä

2) se, joka on todistettu syypääksi siihen, että hän seurakunnan vaaleissa on häirinnyt vaalivapautta, aina kolmannen vuoden loppuun siitä lukien, kun lopullinen tuomio asiassa annettiin.

Äänioikeuttaan saa seurakunnan jäsen käyttää vain henkilökohtaisesti.

26 §

Seurakunnan yleinen hallinto kuuluu seurakunnanvaltuustolle.

27 §

Seurakunnanvaltuuston jäsenen tulee olla nuhteettomasta elämästä ja ortodoksisesta kristillisestä harrastuksesta tunnettu seurakunnan jäsen, joka on äänioikeutettu seurakunnankokouksessa *ja joka on ennen vaalivuoden alkua täyttänyt kaksikymmentä vuotta.*

Seurakunnanvaltuuston jäsenen toimesta ei ole lupa kieltäytyä, jollei asianomainen ole toiminut valtuuston jäsenenä vähintään kolme vuotta. Jos kieltäytyminen tapahtuu sairauden vuoksi tai muusta painavasta syystä, tutkii valtuusto esteen pätevyyden.

Ehdotus

seurakunnan jäsenellä, joka on Suomen kansalainen ja ennen *kokous- tai vaalivuotta* on täyttänyt kahdeksantoista vuotta.

Äänioikeuttaan saa seurakunnan jäsen käyttää vain henkilökohtaisesti.

26 §

Seurakunnan yleinen hallinto kuuluu seurakunnanvaltuustolle.

Seurakunnanvaltuustoon kuuluvat kirkkoherra ja kolmeksi kalenterivuodeksi valitut määräaikaiset jäsenet. Määräaikainen jäsen pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on valittu, ja sen jälkeenkin, kunnes toimeen on valittu toinen.

Jos määräaikaisen jäsenen paikka tulee avoimeksi, puheenjohtajan on kutsuttava hänen tilalleen jäljellä olevaksi vaalikaudeksi lähinnä eniten ääniä saanut vaalikelpoinen henkilö.

27 §

Seurakunnanvaltuuston *jäseneksi voidaan valita* nuhteettomasta elämästä ja ortodoksisesta kristillisestä harrastuksesta tunnettu seurakunnan *äänivaltainen jäsen, joka ei ole holhouksenalainen.*

Seurakunnanvaltuuston jäsenen toimesta ei ole lupa kieltäytyä, jollei asianomainen ole toiminut valtuuston jäsenenä vähintään *kolmea* vuotta. Jos kieltäytyminen tapahtuu sairauden vuoksi tai muusta painavasta syystä, tutkii valtuusto esteen pätevyyden.

Jos jäsen menettää vaalikelpoisuutensa, valtuuston on todettava hänen toimensa lakanneeksi.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

29 §

— — — —

Voimassa oleva laki

kolme kirkolliskokouksen kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsemaa jäsentä, joista yhden tulee olla pappi ja kahden maallikkoja, sekä lainoppinut asessori, joka toimii kirkollishallituksessa esittelijänä ja sihteerinä. Pappis- tai maallikkojäsenen ollessa estynyt toimii kirkollishallituksen jäsenenä vastaava varajäsen.

Lainoppineen asessorin ja kirkollishallituksen muiden viran ja toimenhaltijain velvollisuudesta erota virasta ja eläkeoikeudesta on voimassa, mitä on säädetty valtion viran tai toimenhaltijain eroamisvelvollisuudesta ja eläkeoikeudesta.

38 §

Kirkolliskokouksen jäseninä ovat kirkkokunnan virassa olevat piispat itseoikeutettuina pappisjäseninä ja kirkollishallituksen lainoppinut asessori itseoikeutettuna maallikkojäsenenä sekä papiston ja kanttorien valitsemat edustajat pappis- ja kanttorijäseninä sekä maallikkojen valitsemat edustajat maallikkojäseninä. Kirkolliskokouksen jäsenistä on yhteensä puolet pappis- ja kanttorijäseniä sekä puolet maallikkojäseniä.

Jos joku piispoista on estynyt osallistumasta kirkolliskokoukseen, on hänen sijastaan itseoikeutettuna jäsenenä kirkollishallituksen pappisjäsen. Jos lainoppinut asessori on estynyt, toimii hänen sijastaan se, joka on määrätty hoitamaan hänen virkaansa.

Maan hallitus määrää kirkolliskokoukseen edustajansa.

Ehdotus

1) muut hiippakuntien piispat; sekä

2) neljä kirkolliskokouksen kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsemaa kirkollishallinnon asiantuntijaa, joilla tulee olla 27 §:n 1 momentissa säädetty kelpoisuus ja joista yhden tulee olla papin virkaan kelpoinen pappi sekä yhden tuomarinvirkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut henkilö.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa mainituille jäsenille valitaan kullekin henkilökohtainen varajäsen.

Kirkollishallitukselle kuuluvat asiat ratkaisee, sen mukaan kuin työjärjestyksessä määrätään:

1) kirkollishallitus istunnossaan;

2) kirkollishallituksen jaosto; tai

3) kirkollishallituksen virkamies, jonka ratkaistavaksi sellainen asia on määrätty.

36 a §

Kirkollishallituksen virkamiesten virastaeroamisvelvollisuudesta ja eläkeoikeudesta on voimassa, mitä valtion virkamiesten virastaeroamisvelvollisuudesta ja eläkeoikeudesta säädetään.

38 §

Kirkolliskokouksen jäseniä ovat:

1) pappisjäseninä virassa olevat piispat tai, jos jollakulla heistä on este, kirkollishallituksen virkaiältään vanhin pappisjäsen;

2) pappis- ja kanttorijäseninä papiston ja kanttorien kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsemat edustajat; sekä

3) maallikkojäseninä maallikkojen kolmeksi vuodeksi kerrallaan valitsemat edustajat.

Kirkolliskokouksen jäsenistä on yhteensä puolet pappis- ja kanttorijäseniä sekä puolet maallikkojäseniä.

Kirkollishallituksen lainoppineella asessorilla on puheoikeus kirkolliskokouksessa.

Maan hallitus määrää kirkolliskokoukseen edustajansa.

38 a §

Vaalikelpoisia papiston ja kanttorien edustajiksi kirkolliskokoukseen ovat kirkkokun-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

nan virassa ja eläkkeellä olevat papit, diakonit ja kanttorit, pappismunkit ja munkkidiakonit sekä harrastuksen nojalla vihityt papit ja diakonit. Se, joka on erotettu virantoimituksesta tai papillisten tehtävien toimittamisesta taikka pidätetty virantoimituksesta, ei kuitenkaan ole sinä aikana vaalikelpoinen.

Vaalikelpoisia maallikkojen edustajiksi ovat kirkkokunnan seurakuntien maallikkojäsenet, jotka ovat kelpoisia seurakunnanvaltuuston jäseniksi.

41 §

— — — —

Voimassa oleva laki

43 §

Jos pappi kutsutaan todistajaksi, älköön hän ilmaisko sitä, mitä synnintunnustuksessa tai muutoin sielunhoidossa on hänelle uskottu.

Jos joku synnintunnustuksessa tai muutoin sielunhoidossa ilmaisee valtiopetoksen tai maanpetoksen tahi yksityisen hengelle vaarallisen taikka muun sellaisen rikoksen olevan hankkeilla, mikä yleisen lain mukaan on annettava ilmi, pitää papin, jos tämä on mahdollista, tiedustella kaikki asianhaarat ja kehottaa häntä ilmoittamaan teko viranomaiselle tai uhanalaiselle. Jos hän ei siihen taivu, ilmoittakoon pappi asian hyvissä ajoin ja varovasti ja antakoon viranomaiselle tietoa asianhaaroista sen verran kuin harkitsee mahdolliseksi, asianomaisen suorastaan tai välillisesti siitä tulematta ilmi.

44 §

Jos pappi muutoin kuin 43 §:ssä sanotulla tavalla ja siinä mainitusta syystä ilmaisee, mitä hänelle synnintunnustuksessa tai muutoin sielunhoidossa on uskottu, taikka henkilön, joka hänelle siinä on uskoutunut, tuomittakoon virantoimituseroon vähintään kahdeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, menettämän pappeutensa.

45 §

Pappi, joka opettaa tai levittää mielipiteitä, jotka ovat vastoin kirkon uskontunnustusta tai kanonista rakennetta, on kutsuttava hiippakuntansa piispan eteen tai kirkollishallitukseen antamaan selitys sekä neuvottavaksi ja varoitettavaksi ja, jos mahdollista, oikeaan saatettavaksi. Jos hän pysyy mielipiteissään taikka, kerran niistä luovuttuaan, uudestaan niitä opettaa, menettäköön pappeutensa.

Ehdotus

pappeuteen.

43 §

Jos pappi tai diakoni, joka ei ole vastaavassa virassa, toimii vastoin papillisia velvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä taikka käyttäytyy papistolle sopimattomasti, hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus tai määrätä 42 a §:ssä säädetty toimenpide.

44 §

Virantoimituksesta erotettu menettää rangaistusajaksi palkkaedut siitä virasta, jonka toimittamisesta hänet on erotettu.

Papillisten tehtävien toimittamisesta erotettu ei saa rangaistusaikana suorittaa papillisia tehtäviä.

Pappeutensa menettänyt ei saa suorittaa papillisia tehtäviä eikä käyttää papillista asua.

45 §

Ojennusmenettelyyn ei saa ryhtyä, jos asia on sen laatuinen, että se on käsiteltävä tuomioistuimessa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Ojennusmenettelyä ei saa panna vireille saman syyn johdosta, josta on vireillä syyte tuomioistuimessa. Jos ojennusmenettelyn aikana nostetaan tuomioistuimessa syyte saman syyn johdosta, joka on aiheuttanut ojennusmenettelyn, ojennusmenettely on keskeytettävä siksi ajaksi, jonka syyte on vireillä.

Ojennusmenettelyä ei myöskään saa panna vireille eikä ojennusrangaistusta määrätä saman syyn johdosta, josta tuomioistuin on jo tuominnut rangaistuksen tai jonka johdosta nostetusta syytteestä tuomioistuin on vapauttanut vastaajan tai jättänyt hänet rangaistukseen tuomitsematta. Tämän estämättä asianomainen voidaan kuitenkin tässä luvussa säädettyä menettelyä noudattaen panna viralta, erottaa papillisten tehtävien toimittamisesta taikka julistaa menettäneeksi pappeutensa.

46 §

Jos pappi edistääkseen vääryyttä virassa ottaa, itselleen edustaa tai vaatii lahjoman, tuomittakoon yleisessä oikeudessa, niin kuin siitä erikseen säädetään. Jos hän muutoin virkatoimestansa edustaa itselleen oikeudettoman hyvikkeen tai sivutuloa, johon hänellä ei ole oikeutta, taikka oman voiton pyynnöstä itse tai toisen kautta kehottaa tahi viettelee jonkun varojen kokoamiseen, maksuihin, kuluihin tai työhön, tuomittakoon hänet kirkollisessa oikeudessa vähintään yhden kuukauden ja enintään kahden vuoden virantoimituseroon, jollei erittäin lieventävien asianhaarain vuoksi varoitusta ole katsottava riittäväksi.

46 §

Ojennusmenettelyyn voidaan jättää ryhtymättä ja ojennusrangaistus määräämättä, jos rikkomus tai velvollisuuksien vastainen menettely on vähäinen eikä yleinen etu vaadi ojennusrangaistuksen määräämistä.

47 §

Jos pappi tavoittelee virkaa ääniä ostamalla tai muulla tavalla keräilemällä, laittomilla palkkasopimuksilla, omaan puoleensa puhumalla tahi viran muita hakijoita halventamalla taikka muilla luvattomilla keinoilla, tuomittakoon virantoimituseroon vähintään yhdeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi tai menettämään pappeutensa, jollei hän ole tehnyt sitä varomattomuudesta tai ymmärtämättömyydestä tahi muutoin niin lieventävien asianhaarain vallitessa, että varoitus on katsottava riittäväksi.

47 §

Jos tuomioistuin on tuominnut kirkollisen ojennusvallan alaisen henkilön rangaistukseen virkarikoksesta tai vapausrangaistukseen muusta rikoksesta, jäljennös päätöksestä on lähetettävä kirkollishallitukselle kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksen julistamisesta tai antamisesta.

Voimassa oleva laki

48 §

Jos pappi tavataan virantoimituksessa juopuneena, tuomittakoon hänet virantoimituseroon vähintään kuudeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi. Jos asianhaarat ovat raskauttavat, menettäköön pappeutensa.

Pappi, joka virantoimituksen ulkopuolella julkisella paikalla tavataan juopuneena, tuomittakoon virantoimituseroon vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi, jollei varoitusta ole katsottava riittäväksi. Jos asianhaarat ovat raskauttavat, tuomittakoon virantoimituseroon vähintään kuudeksi kuukaudeksi ja enintään kaheksi vuodeksi taikka menettäköön pappeutensa.

49 §

Jos pappi ilman laillista estettä tai syytä laiminlyö jumalanpalveluksen, sakramenttien, yksityisen sielunhoidon tai muun hänen tehtäviinsä kuuluvan kirkollisen toimituksen hoitamisen tai kieltäytyy tekemästä papillista palvelusta silloin, kun hän tämän lain mukaan on siihen velvollinen, tahi vihkii sellaiset, jotka eivät saa mennä avioliittoon, taikka muutoin toimittaa papillista tehtävää, vaikka siihen lain mukaan ei ole lupa ryhtyä, tai jos pappi suorittaessaan kirkollista toimitusta olennaisesti poikkeaa määrätystä toimitusjärjestyksestä tai muulla tavoin rikkoo papillisen virkansa velvollisuuksia, tuomittakoon, jos hän sen tekee tahallaan, virantoimituseroon vähintään yhdeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, menettämään pappeutensa. Jos hän on sen tehnyt huolimattomuudesta, varomattomuudesta, ymmärtämättömyydestä tai taitamattomuudesta tahi, jos asianhaarat ovat lieventävät, tuomittakoon saamaan varoitus tai virantoimituseroon vähintään yhdeksi kuukaudeksi ja enintään yhdeksi vuodeksi.

50 §

Jos pappi papinviran hoitajana rikkoo tämän virkansa velvollisuuksia, kuten laiminlyö tai huolimattomasti hoitaa kirkonkirjojen pitämistä tai järjestämistä; ilman laillista syytä kieltäytyy antamasta todistusta siitä,

Ehdotus

48 §

Ojennusrangaistusta ei saa määrätä, ellei ojennusmenettelyä ole pantu vireille yhden vuoden kuluessa siitä, kun se seikka, joka olisi voinut aiheuttaa ojennusmenettelyn, tuli kirkollishallituksen tietoon.

Jollei ojennusmenettelyä 45 §:n 2 tai 3 momentissa mainituissa tapauksissa ole pantu vireille tai jatkettu kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun tuomioistuimen päätös sai lainvoiman, oikeus ojennusmenettelyn vireille panemiseen tai jatkamiseen raukeaa.

49 §

Kirkollishallitus voi pidättää kirkollisen ojennusvallan alaisen henkilön virantoimituksesta rikossyytteen tai ojennusmenettelyn sekä niiden edellyttämien tutkimusten ajaksi. Virantoimituksesta pidättämistä ei saa jatkaa pitempään kuin siihen on tarvetta.

Päätös virantoimituksesta pidättämisestä tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta.

50 §

Seurakunnan viranhaltijalta, joka pidätetään virantoimituksesta, pidätetään tänä aikana puolet hänen rahapalkastaan. Jollei häntä tuomita tai määrätä rangaistukseen siitä teosta, jonka johdosta hänet oli virantoimituk-

Voimassa oleva laki

mitä kirkonkirjoihin on merkitty, tai antaa siitä virheellisen todistuksen; antaa kuulutustodistuksen tai todistuksen esteettömyydestä avioliittoa varten, vaikka esteitä on olemassa, taikka jos hän muulla tavalla laiminlyö papinvirkaansa tai käyttää sitä väärin, tuomittakoon asianlaadun mukaan virantoimituseroon tai erotettavaksi papillisten tehtävien toimittamisesta vähintään yhdeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi tahi menettämään pappeutensa, mikäli virhe ei ole niin vähäinen, että varoitus on katsottava riittäväksi.

51 §

Jos pappi jättää noudattamatta, mitä viran arvollisesta hoitamisesta on määrätty noudatettavaksi, sekoittaa saarnaansa tai muuhun opetukseensa sopimattomia, on osoittamatta esimiehilleen kuuliaisuutta, suorittaa papille kuuluvia tehtäviä sinä aikana, jolloin hänet on erotettu tai pidätetty papillisten tehtävien toimittamisesta, on omasta syystänsä riidassa ja eripuraisuudessa virkaveljiensä tai seurakunnan jäsenten kanssa, puuttuu näille sopimattomiin toimiin, tehtäviin ja elinkeinoihin taikka antautuu asiamiehenä tai avustajana oikeudenkäynteihin, jotka eivät koske hänen perhekuntaansa, viettää epäsiveellistä tai paheellista elämää taikka virassa tai sen ulkopuolella käyttäytyy papille sopimattomasti tahi muuten saa aikaan pahennusta, tuomittakoon, jollei muistutusta katsota riittäväksi, kunkin asian laadun mukaan saamaan varoitus tai erotettavaksi papillisten tehtävien hoitamisesta vähintään yhdeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi taikka, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, menettämään pappeutensa.

Ehdotus

sesta pidätetty, hänelle maksetaan palkkaus sanotulta ajalta kokonaan.

Jos virantoimituksesta pidätetty seurakunnan viranhaltija tuomitaan tai määrätään pantavaksi viralta, hänelle ei makseta palkkausta, vaikkei päätös olekaan lainvoimainen. Jos viraltapano muutetaan lievemmäksi rangaistukseksi, hänelle maksetaan puolet tämän momentin nojalla pidätetystä rahapalkasta.

51 §

Ojennusrangaistuksen määrää ojennuslautakunta.

Ojennuslautakunnan puheenjohtajana toimii sen hiippakunnan piispa, johon vastaaja kuuluu. Lisäksi ojennuslautakunnassa on kaksi pappisjäsentä ja kaksi maallikkojäsentä, joiden on oltava kelpoisia kirkolliskokouksen jäseniksi. Ainakin toisen maallikko-

Voimassa oleva laki

52 §

Pappi, joka tuomitaan rangaistukseen virkavirheestä, voidaan yleisessä tuomioistuimessa velvoittaa korvaamaan aiheuttamansa vahinko.

53 §

Jos virantoimituseroon tuomittu pappi, joka osaksi tai kokonaan on kärsinyt rangaistuksensa, jälleen rikkoo, on se seikka, että häntä on aikaisemmin rangaistu, katsottava raskauttavaksi asianhaaraksi.

Jos pappi on kahdesti tuomittu virantoimituseroon ja hän rangaistuksensa kokonaan tai osaksi kärsittyään jälleen rikkoo, menettäköön pappeutensa, jollei uusi rikos ole katsottava tehdyksi lieventävissä olosuhteissa.

Mitä 1 ja 2 momentissa on sanottu, älköön sovellettako, jos ennen uuden rikoksen tekemistä on kulunut viisi vuotta siitä päivästä, jolloin rikoksentekijä oli täydelleen kärsinyt aikaisemmasta rikoksesta tuomitun rangaistuksensa.

Ehdotus

jäsenen tulee olla tuomarinvirkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut. Määräaikaiset jäsenet ovat samat hiippakunnasta riippumatta.

Ojennuslautakunnan määräaikaiset jäsenet valitsee kirkolliskokous kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Samassa järjestyksessä valitaan kullekin määräaikaiselle jäsenelle kaksi henkilökohtaista varajäsentä.

52 §

Ojennuslautakunnassa ajaa syytettä ojennusasiamies, joka käyttää syyttäjänä itsenäistä puhevaltaa.

Ojennusasiamiehen määrää kirkollishallitus kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Ojennusasiamiehen tulee olla tuomarinvirkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut ja hänen pitää olla kelpoinen kirkolliskokouksen jäseneksi.

53 §

Jos kirkollishallituksella on perusteltua aihetta olettaa papin, diakonin tai kanttorin syyllistyneen virkarikokseen tai sellaiseen menettelyyn, josta voi seurata ojennusrangaistus, sen on huolehdittava siitä, että asiassa suoritetaan valmistava tutkinta. Sen jälkeen kirkollishallituksen on toimitettava tutkinta-aineisto viralliselle syyttäjälle tai ojennusasiamiehelle, jos tutkinta antaa siihen aihetta.

Hankittuaan asian ratkaisemiseksi ehkä tarvittavan lisäselvityksen ojennusasiamies päättää ojennusmenettelyyn ryhtymisestä. Ojennusmenettely pannaan vireille antamalla vastaajalle tiedoksi ojennusrangaistusta koskeva vaatimus ja se asiassa kertynyt aineisto, jonka perusteella ojennusrangaistusta vaaditaan. Ojennusasiamies toimittaa nämä asiakirjat myös ojennuslautakunnalle.

Vastaajalle on varattava tilaisuus selityksen antamiseen.

Vastaajalla on oikeus käyttää ojennusmenettelyssä avustajaa ja asiamiestä.

Voimassa oleva laki

54 §

Virantoimituseroon tuomittu pappi ei virantoimituseroaikana saa toimittaa papillista virkaa. Rangaistusajalta hänelle ei lueta virkavuosia, eikä hän sinä aikana voi saada nimitystä tai määräystä papin virkaan. Jos hänellä on vakinainen virka, hän menettää siitä rangaistusajalta tulevat palkkaedut. Se osa palkasta, jota ei tarvita viransijaisen palkkaukseen, jää asianomaisen seurakunnan seurakuntarahastoon.

Pappi, joka 50 §:n nojalla on tuomittu virantoimituseroon, saa rangaistusaikana toimittaa papillisia tehtäviä, mutta muutoin on hänen kohdaltaan noudatettava, mitä 1 momentissa säädetään.

Jos se, joka 50 §:n nojalla olisi tuomittava virantoimituseroon, jo on saanut virkaeron taikka ei ole virassa vakinainen, tuomittakoon hänet erottamisen sijasta sakkorangaistukseen, niin kuin yleisessä laissa säädetään.

55 §

Varoituksen antaa kirkollishallitus kutsuttuaan asianomaisen eteensä tai lähettämällä varoituksen kirjeitse.

56 §

Piispa saa antaa nuhteita niille, jotka virassa ovat hänen valvontansa alaisia, ja sitä varten kutsua asianomaisen luoksensa. Pyyn-

Ehdotus

54 §

Ojennuslautakunnan on toimitettava suullinen käsittely, jos vastaaja tai ojennusasiamies sitä pyytää taikka lautakunta muuten pitää sitä tarpeellisena. Vastaaja on todisteellisesti kutsuttava suulliseen käsittelyyn. Hänet voidaan kutsua siihen uhalla, että kutsutun poissaolo ei estä asian ratkaisemista. Ojennusasiamiehen on oltava läsnä suullisessa käsittelyssä.

Suullisessa käsittelyssä ojennuslautakunta voi kuulla todistajia ja asiantuntijoita. Ojennuslautakunta voi myös määrätä todistajan ja asiantuntijan suullisen kuulustelun toimitettavaksi soveliaimmassa alioikeudessa. Ojennusasiamiehellä ja vastaajalla on oikeus esittää todistajille ja asiantuntijoille kysymyksiä.

Suullinen käsittely on julkinen. Käsittelyn toimittava viranomainen voi kuitenkin kieltää lehdistöltä tai yleisöltä pääsyn käsittelyyn tai osaan siitä, jos se on välttämätöntä moraalin, yleisen järjestyksen, kansallisen turvallisuuden taikka osapuolten tai 21 vuotta nuorempien henkilöiden yksityiselämän suojaamiseksi.

55 §

Ojennuslautakunta on päätösvaltainen, kun kaikki jäsenet ovat läsnä. Puheenjohtajan estyneenä ollessa toimii lautakunnan puheenjohtajana virkaiältään vanhin muu hiippakunnan piispa. Jos muu jäsen on poissa istunnosta tai todetaan esteelliseksi, tulee varajäsen hänen sijaansa.

Jos ojennuslautakunnassa ilmenee eriäviä mielipiteitä, asia päätetään äänestämällä noudattaen samaa menettelyä kuin monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Ojennuslautakunnan jäsen toimii tuomarin vastuulla. Jäsenen, joka ei ole aikaisemmin vannonut tuomarinvalaa tai antanut tuomarinvakuutusta, on ennen toimeensa ryhtymistään tehtävä se yleisessä tuomioistuimessa, kirkollisessa ylioikeudessa tai kirkollishallituksessa.

56 §

Ojennuslautakunnan päätös laaditaan erillisenä toimituskirjana. Päätöksen tulee sisältää ratkaisun perustelut ja sovelletut lainkohdat.

Voimassa oleva laki

nöstä annettakoon tälle muistutuksesta kirjallinen todistus. Jos hän ei tule, kun hänet on kutsuttu, annettakoon siitä ja kutsun syystä tieto kirkollishallitukselle, joka tutkikoon koko asian ja ryhtyköön niihin toimenpiteisiin, joihin se antaa aihetta.

57 §

Jos pappia yleisessä oikeudessa syytetään rikoksesta, jonka tähden hänet on katsottava sopimattomaksi papillisiin tehtäviin, pidättäköön kirkollishallitus hänet toistaiseksi niiden toimittamisesta, kun siihen on syytä.

Jos pappia syytetään kirkollisessa oikeudessa, oikeus voi toistaiseksi pidättää hänet asianhaarain mukaan joko papinviran tai papillisten tehtävien toimittamisesta.

Virantoimituksesta pidätettynä ollessaan saa vakinaisessa virassa oleva pappi palkkaetunsa lukuun ottamatta kirkollishallituksen viransijaiselle määräämää palkkausta. Viransijaisuutta hoitava pappi voi näissä tapauksissa saada kirkollishallituksen määräämän lisäpalkan, joka suoritetaan kirkkokunnan keskusrahastosta.

58 §

Jos pappi on yleisen oikeuden lopullisella päätöksellä tuomittu rangaistukseen 57 §:n 1 momentissa tarkoitetusta rikoksesta, tuomitkoon kirkollinen oikeus hänet menettämään pappeutensa. Jos hänet on tuomittu muunlaisesta rikoksesta, erotettakoon hänet, jos siihen katsotaan olevan syytä, papillisten tehtävien toimittamisesta vähintään yhdeksi kuukaudeksi ja enintään kahdeksi vuodeksi, jolloin tämä seuraamus, milloin vapausrangaistukseen on tuomittu, on kohta alkava ja vapausrangaistusajan jälkeen edelleen kestävä, niin kauan kuin päätöksessä on mainittu.

Erottamiseen papillisten tehtävien toimittamisesta tai pappeuden menettämiseen on tuomittava, ennen kuin pappi saatetaan vapausrangaistustaan kärsimään.

Ehdotus

Päätös annetaan tiedoksi tiedoksiannosta hallintoasioissa säädetyssä järjestyksessä. Tiedoksiannon toimittamisesta huolehtii kirkollishallitus.

Ojennusasiamiehen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon sinä päivänä, jona päätös on tehty.

57 §

Jos piispa syyllistyy 42 §:ssä mainittuun rikkomukseen, piispainkokous voi määrätä hänelle samassa pykälässä säädetyn ojennusrangaistuksen. Piispainkokous voi määrätä erityisen syyttäjän, jos katsoo sen tarpeelliseksi.

Tässä pykälässä tarkoitetuissa asioissa on noudatettava, mitä 45-49 §:ssä säädetään. Piispan pidättämisestä virantoimituksesta päättää kuitenkin piispainkokous.

58 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

59 §

Kirkollisen oikeuden tutkittavia ja ratkaistavia ovat sellaisia papin virka- ja käytösvirheitä koskevat asiat, joista rangaistus on säädetty tässä laissa, mutta muut rikokset, joista pappia syytetään, ovat yleisen oikeuden tutkittavia ja tuomittavia, niinkuin siitä erikseen säädetään. Kirkollisen oikeuden asiana kuitenkin aina on päättää asianomaisen tuomitsemisesta virantoimituseroon ja pappeuden menettämiseen.

Jos pappi on ilmiannettuna tai syytteessä yhdellä teolla tehdystä kirkon tuomiovaltaan kuuluvasta virka- tai käytösvirheestä ja rikoksesta, joka ei ole kirkon toimivallan alainen, on asia tutkittava yleisessä oikeudessa, ja sitten kun yleinen oikeus on antanyt yleisen lain rikkomisesta lopullisen päätöksen, tulee kirkollisen oikeuden ratkaista, miten hänet siitä pappina on tämän lain mukaan tuomittava.

Jos yleinen oikeus on 2 momentissa tarkoitetusta tai muusta rikoksesta tuominnut papin virantoimituseroon tai pantavaksi viralta tahi vapausrangaistukseen, on kirkollisen oikeuden, päätöksen saatua lainvoiman, niin ikään ratkaistava, mikä vaikutus rikoksella on oleva tuomitun papin virkaan.

Edellä tässä pykälässä mainituissa tapauksisa yleisen oikeuden pöytäkirja ja päätös on lähetettävä kirkollishallitukselle kolmenkymmenen päivän kuluessa päätöksen julistamisesta tai antamisesta lukien.

60 §

Mitä edellä tässä luvussa on säädetty papista koskee vastaavasti myös diakonia, 44, 49, 50 ja 51 §:n osalta kuitenkin vain soveltuvilta osin. Sama on voimassa kanttorista lukuun ottamatta 43 ja 44 §:n säännöksiä. Kanttori tuomitaan kuitenkin pappeuden menettämisen sijasta viraltapantavaksi.

61 §

Joka tuomitaan menettämään pappeutensa, menettää myös sen papin- tai diakonin viran, joka hänellä on.

Pappeutensa menettäneellä ei ole oikeutta suorittaa papillisia tehtäviä eikä käyttää papillista asua.

Ehdotus

59 §

Virassa aiheutetun vahingon korvaamisesta on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään. Korvausvaatimus käsitellään erikseen riippumatta siitä ojennusmenettelystä, joka tämän lain mukaan pannaan vireille.

60 §

Kirkollishallituksen käsitellessä 49 §:n 1 momentissa, 52 §:n 2 momentissa ja 53 §:n 1 momentissa mainittuja asioita toimii puheenjohtajana kirkollishallituksen pappisjäsen. Kirkollishallituksen jäseninä olevat piispat eivät ota osaa asian käsittelyyn.

61 §

Piispa saa antaa nuhteita niille, jotka virassa ovat hänen valvontansa alaisia, ja sitä varten kutsua asianomaisen luokseen. Nuhteesta on pyydettäessä annettava kirjallinen todistus.

Voimassa oleva laki

62 §

Piispainkokous voi, jos siihen on erittäin painavia syitä, palauttaa pappeuden sen menettäneelle.

63 §

Kirkollinen alioikeus käsittelee ja ratkaisee noudattaen laillista oikeudenkäyntijärjestystä sen tuomiovaltaan kuuluvat rikosasiat joko asiakirjojen perusteella, jolloin syytetylle on varattava tilaisuus kirjallisen selvityksen antamiseen, tai kuultuaan häntä henkilökohtaisesti, milloin se tarpeelliseksi havaitaan. Hänen poissaolonsa ilman laillista syytä älköön kuitenkaan estäkö asian ratkaisua.

Milloin asian selvittämistä varten vaaditaan todistajankuulustelua, toimitettakoon tämä kirkollisessa alioikeudessa tai siinä yleisessä tuomioistuimessa, missä se soveliaimmin voi tapahtua. Todistajankuulusteluun on syytetty kutsuttava.

Jos kirkollinen alioikeus katsoo jossakin asiassa erityisen syyttäjän tarpeelliseksi, se voi pyytää kirkollishallitusta määräämään tähän tehtävään kirkkokuntaan kuuluvan, sen lainsäädäntöön ja syyttäjän tehtäviin perehtyneen henkilön.

Kirkollisen alioikeuden istunnot ovat julkisia, jollei oikeus asian laadun vuoksi toisin määrää.

64 §

Asian käsittelystä kirkollisessa ylioikeudessa on soveltuvin osin voimassa, mitä 63 §:ssä on kirkollisesta alioikeudesta säädetty.

65 §

Piispan kohdalta on voimassa, mitä 43 §:ssä säädetään.

Ehdotus

6 a luku

Kirkollinen ylioikeus

62 §

Kirkollinen ylioikeus käsittelee valitukset ojennuslautakunnan päätöksistä.

63 §

Asian käsittelyyn kirkollisessa ylioikeudessa osallistuvat esteettömät hiippakuntien piispat sekä kaksi pappisjäsentä ja kolme maallikkojäsentä. Kirkollisen ylioikeuden puheenjohtajana on arkkipiispa tai hänen estyneenä ollessaan virassa vanhin muu hiippakunnan piispa.

Kirkollisen ylioikeuden pappis- ja maallikkojäsenet sekä kaksi pappisvarajäsentä ja kolme maallikkovarajäsentä valitsee kirkolliskokous kolmeksi kalenterivuodeksi kerrallaan. Ainakin yhden maallikkojäsenen tulee olla tuomarinvirkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut. Hän on samalla oikeuden sihteeri.

Pappisjäsenten ja pappisvarajäsenten tulee olla kelpoisia kirkolliskokouksen pappisjäseniksi. Maallikkojäsenten ja maallikkovarajäsenten tulee olla kelpoisia kirkolliskokouksen maallikkojäseniksi.

64 §

Kirkollinen ylioikeus on päätösvaltainen, kun saapuvilla on puheenjohtaja sekä kaksi pappisjäsentä ja kaksi maallikkojäsentä, joista ainakin toinen on tuomarinvirkaan vaadittavan tutkinnon suorittanut.

Kirkollisessa ylioikeudessa noudatetaan laillista oikeudenkäyntijärjestystä. Asian käsittelystä sekä päätöksen laatimisesta ja tiedoksiannosta on soveltuvin osin voimassa, mitä 54 ja 56 §:ssä säädetään.

Voimassa oleva laki

Jos piispa syyllistyy sellaiseen rikkomukseen, joka mainitaan 44, 45, 46, 48, 49 ja 51 §:ssä, tutkikoon ja tuomittakoon hänet piispainkokous, joka määrätköön erityisen syyttäjän, milloin katsoo sen tarpeelliseksi.

Piispa, joka on tuomittu menettämään virkansa tai virantoimituseroon, älköön toimittako virkaansa niin kauan kuin asia on lopullisesti ratkaisematta.

Jos piispa on syyllistynyt rikokseen, josta on syytettävä yleisessä tuomioistuimessa ja jos rikos on sen laatuinen, että siitä voi olla seuraamuksena virantoimitusero tai viraltapano, pidättyköön piispa virantoimituksesta, kunnes asia on yleisessä tuomioistuimessa lopullisesti ratkaistu.

Piispainkokous päättää yleisen tuomioistuimen antaman päätöksen jälkeen kirkollisten sääntöjen mukaisista seuraamuksista.

66 §

Ennen kuin seurakunnanvaltuuston päätös saadaan panna täytäntöön, se on alistettava kirkollishallituksen tutkittavaksi ja vahvistettavaksi, jos on päätetty

1) myydä, panna pantiksi tahi vaihtaa seurakunnan kiinteää omaisuutta, joka on lahjana tahi testamentilla taikka muutoin laillisesti tullut seurakunnan omaksi ja määrätty käytettäväksi erinäisiin, sen yhteiseksi hyödyksi aiottuihin tarkoituksiin;

2) myydä seurakunnan muuta kiinteätä omaisuutta tai arvopapereita, joiden perusteella seurakunnalla on oikeus hallita kiinteistöä tai sen osaa; taikka

3) ottaa laina yli kymmeneksi vuodeksi.

Alistaminen on myös tapahtuva, kun tämän lain nojalla annetussa asetuksessa on niin määrätty.

72 §

Niissä asioissa, joissa kirkollinen alioikeus on tuominnut pappeuden menettämiseen,

Ehdotus

66 §

Ennen kuin seurakunnanvaltuuston päätös saadaan panna täytäntöön, se on alistettava kirkollishallituksen tutkittavaksi ja vahvistettavaksi, jos on päätetty:

1) myydä, vaihtaa tai muuten luovuttaa tahi panna pantiksi seurakunnan kiinteää omaisuutta; tai

2) ottaa laina yli kymmeneksi vuodeksi.

Jos alistusta ei ole toimitettu vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä, päätös on rauennut.

Alistamisesta säädetään myös tämän lain nojalla annetussa asetuksessa.

71 §

— — — —

Voimassa oleva laki

alistetaan päätös kirkollisen ylioikeuden tarkastettavaksi.

73 §

Kirkollishallituksen päätökseen on oikeus hakea muutosta valituksella kirkollisessa ylioikeudessa, jos asia koskee kirkollista oikeudenkäyttöä, ja muussa tapauksessa korkeimmassa hallinto-oikeudessa viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä päätöksen tiedoksisaamisesta.

Valitusta ei saa tehdä kirkollishallituksen päätöksestä, joka koskee sen vahvistettavaksi alistettua ohjesääntöä, avoimien virkojen ehdollepanoa ja lisäehdokkaan hyväksymistä, virkojen ja tointen väliaikaista hoitamista, sivutoimien pitämistä, vuosilomaa ja virkavapautta, papin, diakonin ja kanttorin oikeutta pysyä virassa yli eroamisiän, kanttorinviran täyttämättä jättämistä tai kirkolliskokouksen edustajien vaaleja.

75 §

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Valituskirjaan tulee sisältyä valittajan muutoksenhakuvaatimus tarpeellisesti yksilöitynä ja valittajan tai valituskirjan muun laatijan omakätinen allekirjoitus sekä, milloin valittaja ei ole allekirjoittajana, ilmoitus valituskirjan laatijan ammatista ja asuinpaikasta.

Valituskirja on valittajan tai hänen valtuuttamansa asiamiehen annettava valitusajan kuluessa valitusviranomaiselle.

Valituskirja saadaan valitusajan kuluessa toimittaa valitusviranomaiselle myöskin postitse tai lähetin välityksellä, sillä tavoin kuin siitä on yleisessä laissa säädetty.

76 §

Valituskirjaan on liitettävä se päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai viran puolesta oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä, milloin valitusaika luetaan nähtäväksipanosta tai tiedoksisaannista, todistus siitä.

Milloin viranomaisen laiminlyönnistä on johtunut, ettei 1 momentissa mainittua todistusta ole voitu liittää valituskirjaan, on selvitys ajankohdasta, josta valitusaika on luet-

Ehdotus

oikeuteen 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaamisesta. Valitusoikeus on vastaajalla ja ojennusasiamiehellä.

73 §

Kirkollishallituksen ja piispan hallinnolliseen päätökseen on oikeus hakea muutosta valituksella korkeimmassa hallinto-oikeudessa viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä päätöksen tiedoksisaamisesta. Papin, diakonin tai kanttorin vaalin vahvistamatta jättämisestä koevuosien jälkeen valitetaan kuitenkin piispainkokoukseen.

Valitusta ei saa tehdä *1 momentissa tarkoitetusta* päätöksestä, joka koskee *ohjesäännön vahvistamista, ehdollepanoa virkoihin* ja lisäehdokkaan hyväksymistä, virkojen ja tointen väliaikaista hoitamista, sivutoimien pitämistä, vuosilomaa ja virkavapautta, papin, diakonin ja kanttorin oikeutta pysyä virassa yli eroamisiän, kanttorinviran täyttämättä jättämistä tai kirkolliskokouksen edustajien vaaleja.

75 §

Ellei edellä ole toisin säädetty, muutoksen hakemisesta tässä laissa tarkoitettuun päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996)

76 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
tava, hankittava virkateitse.	
77 §	77 §
Päätökseen, johon saa hakea muutosta valittamalla, on liitettävä valitusosoitus. Valitusosoituksessa on mainittava valitusviranomainen ja valitusaika, ottaen huomioon mitä määräaikain laskemisesta on yleisessä laissa säädetty sekä mitä valituskirjaan 76 §:n mukaisesti on liitettävä.	(kumotaan)
Jos päätökseen liitetty valitusosoitus on olennaiselta osalta vaillinainen, on viranomaisen, säädetyn valitusajan kuluessa tehdystä pyynnöstä, annettava uusi, täydellinen valitusosoitus.	
Jos viranomainen on laiminlyönyt valitusosoituksen liittämisen päätökseen, on valitusosoitus asianosaisen pyynnöstä annettava 70, 71, 73 ja 74 §:ssä mainitun valitusajan päätyttyäkin.	
Valitusaika on 2 ja 3 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa luettava siitä päivästä, jolloin valitusosoitus on tullut valittajan tietoon.	
78 §	78 §
Jos valitusaika valitusosoituksessa on ilmoitettu säädettyä valitusaikaa lyhyemmäksi, on valitus, kun se on tehty säädetyn ajan kuluessa, katsottava tehdyksi oikeassa ajassa. Milloin valitusosoituksessa valitusaika on ilmoitettu säädettyä valitusaikaa pitemmäksi, on ilmoitetussa ajassa tehtyä valitusta pidettävä oikeassa ajassa tehtynä.	(kumotaan)
Jos osoitus siitä viranomaisesta, jolle vallitus voidaan toimittaa, on väärä, on valitus katsottava oikein tehdyksi silloin, kun se on toimitettu joko oikealle dtai osoituksessa mainitulle viranomaiselle; ja on viimeksi mainitun virkateitse siirrettävä valitus asianomaiselle viranomaiselle.	
Jos annettu valitusosoitus muulta kuin 1 ja 2 mmentissa mainitulta osalta on virheellinen ja valittaja valittaessaan on noudattanut joko osoitusta tai mitä asiasta on säädetty, on valitus katsottava oikein tehdyksi.	
Jollei vallitusosoitusta ole liitetty päätökseen tai jos annettu osoitus olennaiselta osalta on vaillinainen ja valittaja, valitusosoitusta tai sen täydentämistä pyytämättä, valittaessaan on noudattanut laillisia määräyksiä, on valitus myös katsottava oikein tehdyksi.	

Voimassa oleva laki

79 §

Valitusajan kuluessa tehdyllä valituksella on siirtävä vaikutus päätöksen täytäntönpanokelpoisuuteen.

Valituksesta huolimatta voidaan päätös panna täytäntöön, jos siten on laissa tai asetuksessa säädetty tahi niiden nojalla määrätty tai jos se on luonteeltaan sellainen, että se on heti täytäntöönpantava, taikka jos päätöksen voimaan tulemista seurakunnan edun vuoksi ei voida siirtää tuonnemmaksi.

Kun valitus on tehty, voi valitusviranomainen kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

80 §

Päätöksellä, josta tämän lain nojalla voidaan tehdä valitus, tarkoitetaan toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkittavaksi ottamatta. Päätöksestä, joka on luonteeltaan yksinomaan valmistelua tai täytäntöön panemista tahi koskee selityksen antamista, älköön valitusta tehtäkö. Muutoksenhakua, jossa pyydetään ainoastaan valituksenalaisen päätöksen perustelujen muuttamista, älköön myöskään otettako tutkittavaksi.

81 §

Mitä yleisessä laissa on säädetty oikeudesta lähettää valtion hallintoviranomaiselle asiakirjoja muissakin kuin edellä 75 §:n 3 momentissa tarkoitetussa tapauksessa ja siltä saada asiakirjoja, sovelletaan myös seurakunnan viranomaiseen ja kirkollishallitukseen.

Ehdotus

79 §

(kumotaan)

80 §

(kumotaan)

81 §

Mitä yleisessä laissa säädetään oikeudesta lähettää valtion hallintoviranomaiselle asiakirjoja ja siltä saada niitä, sovelletaan myös seurakunnan viranomaiseen, hiippakunnan piispaan, kirkollishallitukseen ja ojennuslautakuntaan.

81 a §

Kirkkokunnan virkakieli on suomi. Asetuksella säädetään, missä seurakunnissa kirkkoherranvirastojen virkatodistukset voidaan antaa myös ruotsin kielellä.

Saamen kielen käyttämisestä kirkkokunnan ja seurakunnan viranomaisissa säädetään erikseen.

81 b §

Julkisten jumalanpalvelusten kieli on suomi.

Julkisia jumalanpalveluksia ja muita kirkollisia toimituksia voidaan hiippakunnan

Voimassa oleva laki

Ehdotus

piispan ohjeiden mukaisesti mahdollisuuksien mukaan toimittaa myös muilla kielillä.

81 c §

Kirkkoherranviraston, luostariseurakunnan johtajan ja kirkollishallituksessa pidettävän keskusarkiston antamista virkatodistuksista ja muista asiakirjoista on suoritettava lunastusta sen mukaan kuin opetusministeriö kirkollishallituksen esityksestä määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 . Tämän lain 36 §:n 1 ja 2 momenttia sovelletaan kirkollishallitukseen sekä 38 §:n 1 ja 3 momenttia kirkolliskokoukseen siitä lukien, kun niiden jäsenet ensimmäisen kerran valitaan tämän lain mukaan. Siihen saakka kirkollishallitukseen ja kirkolliskokoukseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos pappi, diakoni tai kanttori on tämän lain voimaan tullessa syytettynä kirkollisessa alioikeudessa sellaisesta virka- tai käytösvirheestä, josta rangaistus on säädetty tällä lailla kumotuissa säännöksissä, asia on käsiteltävä loppuun ojennuslautakunnassa noudattaen kumottuja säännöksiä. Jos rikkomus kuitenkin on sen laatuinen, että se uuden lain mukaan voidaan käsitellä ojennusmenettelyssä, eikä kirkollinen alioikeus ole antanut siitä lopullista päätöstä, asia on käsiteltävä tämän lain mukaisena ojennusasiana.

Jos virka- tai käytösvirhe taikka rikkomus on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, tuomittava rangaistus tai määrättävä ojennusrangaistus on annettava sen lain nojalla, joka johtaa syylliselle lievempään rangaistukseen.

Edellä 66 §:n 3 momentissa säädetty määräaika luetaan aikaisintaan siitä päivästä, jona tämä laki tulee voimaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöön panemiseksi tarpeellisiin toimenpiteisiin.